

Tiszazugi LEADER Egyesület
LEADER HELYI FEJLESZTÉSI STRATÉGIA
2023-2027 – Programozási időszak

1

Készítette: Tiszazugi LEADER Egyesület Munkaszervezete
Elfogadásra került a 9./2023 (XI.20.) számú határozattal: 2023. november 20.

Tartalom

Rövidítések jegyzéke.....	3
Bevezetés.....	4
1. A HFS és a KAP ST kapcsolata	4
2. A HFS előkészítése, tervezésének szervezése.....	6
3. A HFS által lefedett terület és lakosság meghatározása.....	10
4. Horizontális célok.....	12
4.1 Esélyegyenlőség.....	12
4.2 Fenntarthatóság és környezetvédelem.....	14
5. A 2014-2020-as programozási időszakra és az átmeneti időszakra (2021-2022) vonatkozó HFS megvalósulásának összegző értékelése, következtetések.....	14
6. Külső koherenciák azonosítása.....	17
7. Helyzetfeltárás.....	19
7.1 Helyi és helyzeti energiák bemutatása	19
7.2 SWOT analízis	23
8. A stratégia beavatkozási logikája	24
8.1 A stratégia jövőképe.....	25
8.2 A stratégia célhierarchiája	26
9. Cselekvési terv	28
9.1 Az intézkedések leírása	28
9.2 Együttműködések	32
9.3 Kommunikációs terv	33
9.4 Egyéb, a HACS által megvalósított projektek.....	33
10. Monitoring és indikátorok.....	34
10.1 Monitoring.....	35
10.2 Az indikátorok megadása	36
11. Indikatív pénzügyi terv.....	40
Mellékletek.....	40

Rövidítések jegyzéke

HACS Helyi Akciócsoport

HF Helyi Felhívás

HFS Helyi Fejlesztési Stratégia

IH Irányító Hatóság

KAP Közös Agrárpolitika

KAP ST Közös Agrárpolitika Stratégiai Terv

LEADER Közösségi kezdeményezés a vidék gazdasági fejlesztése érdekében

SWOT Erősségek, Gyengeségek, Lehetőségek, Veszélyek elemzés módszer

Bevezetés

Az Európai Bizottság 2022. november 07-én fogadta el Magyarország által benyújtott, 2023-2027. programozási időszakra kiterjedő Közös Agrárpolitika Stratégiai Tervet. A KAP ST elfogadását követően kezdődhetett meg a munka a vidékfejlesztés területén, így a 2023-2027. időszakra szóló Helyi Fejlesztési Stratégia kidolgozása is, melyet a 2023. január 17-én megjelent IH közlemény tette lehetővé. Az új stratégia döntően a 2014-2020. programozási időszakra szóló Helyi Fejlesztési Stratégia elveire épül, azonban azt koncentráltabban, integráltan jeleníti meg. Az elmúlt időszakban megvalósult sikeres projektek támasztják alá, hogy a Tiszazugi LEADER HACS területén a program jól működik, igény van rá a jövőben is. A Tiszazugi LEADER Egyesület Kunszentmártonban található irodában végzi tevékenységét. Az egyesület megalakulása előtt a vidékfejlesztés területén végzett fejlesztéseket Tiszazugi LEADER Nonprofit Kft. néven végeztük, melyet a FVM 2008. szeptember 26.-án a Magyar vidék napján Helyi Leader Akciócsoportként ismert el. A Tiszazugi LEADER Egyesület a Tiszazugi LEADER Nonprofit Kft. „jogutódjaként” alakult meg, a működésre vonatkozó jogszabályi változást követően. A Szolnoki Törvényszék végzése alapján a társadalmi szervezetként nyilvántartásba vette 2012. 01. 10.-vel. Az egyesület mindennapi feladatait a Munkaszervezet látja el, míg a döntéshozásban az egyesület elnöksége/tagjai, illetve a HBB játszik szerepet. A közelmúltban a világot, így Magyarországot is sújtó világiárvány, illetve az azt követő gazdasági, társadalmi és szociális problémák még jobban kiéleződtek, így azok még inkább a felszínre kerültek, melyre a Helyi Fejlesztési Stratégiának megfelelő válaszokat szükséges adnia, helyi szinten. A stratégia kidolgozása során a LEADER alapelvek mentén, a helyi igényekre, illetve problémák megoldására épülő intézkedések kerültek kidolgozásra (9. fejezet), figyelembe véve a KAP ST fő céljait (fenntartható gazdasági növekedés, természet- és környezetvédelem, klímaváltozással szembeni fellépés, megújuló vidék/LEADER), továbbá a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Területfejlesztési Program 2021-2027 által elérendő célkitűzéseket is. A stratégia fejlesztési megoldásokat kínál a vállalkozások versenyképességének növeléséhez, az elvándorlás csökkentéséhez, klímavédelmi célok teljesítéséhez, turizmusfejlesztéshez, hátrányos helyzetű csoportok felzárkóztatásához, továbbá általánosságban a települések élhetőbbé válásához.

1. A HFS és a KAP ST kapcsolata

A KONKRÉT KAP-CÉLKITŰZÉS kódja és leírása

SO8 - A foglalkoztatásnak, a növekedésnek, a nemek közötti egyenlőségnek – és többek között a nők mezőgazdasági tevékenységekben való részvételének –, a társadalmi befogadásnak és a helyi fejlesztésnek az előmozdítása a vidéki térségekben, a körforgásos biogazdaságot és a fenntartható erdészetet is beleértve.

Az EREDMÉNYMUTATÓ kódja és leírása

R.38 A helyi fejlesztési stratégiák által érintett vidéki népesség aránya

2022. január 01. napi KSH adatok alapján a Tiszazugi LEADER Egyesület HACS tervezési területének lakossága 28532 fő.

Beavatkozási logika

A Tiszazugi LEADER Helyi Akciócsoport (HACS) 2008. óta végzi tevékenységét vidékfejlesztés területén, azon belül pedig a LEADER program keretében. A HACS feladata volt az elmúlt időszakban, illetve az előttünk álló 2023-2027. ciklusban, hogy a tervezési területen azonosított és feltárt gazdasági, társadalmi és szociális problémákra megoldást kínáló komplex stratégiák kerüljenek kidolgozásra, melyeket a helyi szereplők valósítanak meg (természetes személyek, vállalkozások, civil szervezetek, önkormányzatok, egyházak). A stratégia kidolgozása során alapelv, hogy mind a KAP ST céljaihoz, mind pedig a térség helyi igényeihez illeszkedjen a LEADER program hét alappilléreinek figyelembevételével.

A KAP ST „RD57_R15_LDR_77 - LEADER stratégiák elkészítése és végrehajtása” megnevezésű beavatkozása tartalmazza a LEADER támogatáshoz kapcsolódó kereteket.

Ez a beavatkozás a vidéki térségek és közösségek területileg kiegyensúlyozott fejlesztésében jelentős szerepet vállaló, az ország térségeiben már működő vagy megalakuló HACS-ok számára

biztosít támogatást. Az intézkedés keretében a HACS-ok a KAP ST céljaihoz illeszkedő, a helyi fejlesztési igényeknek megfelelő HFS-t dolgoznak ki. Az IH által jóváhagyott HFS-ben a HACS-ok olyan fejlesztési célokat határoznak meg, amelyeket a térségi szereplők valósítanak meg. A HFS-t annak tartalma és minősége, valamint a megvalósításhoz szükséges kapacitás alkalmassága alapján az IH hagyja jóvá. A HFS-ek tartalmának kialakítása a HACS-ok kizárólagos feladata és felelőssége, amelyhez a beavatkozás biztosítja a szükséges pénzügyi keretet. Amennyiben egy HFS a kiválasztási kritériumok alapján nem fogadható el az IH által, az visszaküldésre kerül javítás céljából az érintett HACS részére. A HACS működtetéshez kapcsolódó tevékenységek mellett, a HACS legfontosabb feladata a helyi közösség motiválása, aktivizálása és segítése úgy, hogy az új lehetőségek, ötletek felszínre kerüljenek és megvalósuljanak a HFS céljainak megfelelően, továbbá a HFS közösség általi kidolgozása és megvalósítása, valamint a hálózatépítés más HACS-okkal belföldön és a határon túl. Ennek keretében a HACS-ok támogathatják a projektötletek pályázattá történő kidolgozását is, amennyiben a projekt megvalósítása a HFS céljaihoz illeszkedik.

A LEADER program hét alappilléreinek megvalósítása és megjelenése a HFS-ben

- 1) **Területalapú megközelítés:** a LEADER HACS által lefedett terület egy homogén, összefüggő vidéki egység, ami nem minden esetben felel meg a közigazgatási határoknak. A működési terület településeit és lakóit a közös identitás, hagyományok, szokások, történelem vagy akár földrajzi helyzetük köti össze. Ez a megközelítés működőképes, a valós igények jobban körülhatárolható és pontosabb fellépéseket tesz lehetővé.
(2. számú melléklet) A Tiszazugi LEADER HACS által lefedett tervezési terület 599.56 km², 12 településsel: Cibakháza, Cserkeszölő, Csépa, Kunszentmárton, Martfű, Nagyrév, Öcsöd, Szelevény, Tiszaföldvár (külterülettel), Tiszainoka, Tizsakürt, Tizsasas.
- 2) **Alulról építkező megközelítés:** egyes fejlesztések, programok megvalósulása eredményesebb és hatékonyabb, ha a helyi viszonyokat, erőforrásokat ismerő helyi lakosok, szervezetek fogalmazzák meg az elérni kívánt célokat, fejlesztési igényeket. A HFS megfogalmazása során a LEADER HACS-ok ösztönzik a helyieket, hogy vegyenek részt a közös munkában, gondolkodjanak közösen térségük jövőjének fejlesztésében. A „bottom-up”, vagyis alulról építkező típusú koncepcióknál kiemelt jelentőségű a helyi közösségfejlesztés, az együttműködés, a mindenki számára kezdeményező stratégia kidolgozása és annak végrehajtása.
Mindezek érvényesítésének érdekében a Tiszazugi LEADER HACS projektgyűjtő adatlapot készített, illetve fórumokat tartott mellyel a tervezési területen felmerült fejlesztési igényeket mérte fel. Szintén fontos igényfelmérés volt a 2014-2020. ciklusban megvalósított fejlesztéseket követően a felhívásokban előírt Helyi Fejlesztési Stratégiával kapcsolatos konzultáción való részvétel a kedvezményezetteknek, ahol a stratégiával/projekt megvalósítással kapcsolatos észrevételeket fogalmazhattak meg, mely tudásbázisként tudtuk jelen stratégia kidolgozása során felhasználni.
- 3) **Innovativitás:** a sajátos, alulról jövő szükségletek feltárásának kiemelt szerepe van az újítások tekintetében. A LEADER program innovatív jellege a helyi erőforrásokra támaszkodik, valamennyi területen jelennek meg egyedi, új ötletek helyi szinten.
Az innovatív fejlesztési célok újszerű, egyedi megközelítést jelentenek a helyi problémák megoldására, melyek a stratégia intézkedései mentén kidolgozott helyi felhívásokban fognak megjelenni.
- 4) **Integrált megközelítés:** a LEADER program egyik legfontosabb alapja nem egy ágazat fejlesztési programja, hanem a vidéki térségek fejlesztésére irányuló tevékenységek és ágazatok közötti kapcsolat. A közösen megfogalmazott stratégiákban az intézkedések bármilyen szinten történő, multiszektorális megközelítése, összekapcsolása pozitív hatásokat indukál, hozzájárul a program sikerességéhez.
Az elmúlt ciklusban kiemelt szerepet kapott az ágazatok közötti kapcsolatok kiépítése, ezért a projektgyűjtés során valamennyi szféra (vállalkozások, civilek, önkormányzatok) megkeresésre került, valamint a stratégia alapján kidolgozott helyi felhívások mentén kötelező kapcsolatépítésként jelentek meg előírások (önkéntes munka megjelenése szférák között, együttműködési megállapodások helyi vállalkozóval, HFS konzultáció). Ezek az előírások valamennyi esetben az ágazatköziséget, a különböző szférák egymást segítő, mindkét félnek pozitív eredményt jelentő kapcsolatrendszer kiépítését jelenti.

- 5) **Sajátos irányítási és finanszírozási módszerek:** a LEADER programban a decentralizáltság többek között a döntéshozatalban és a rendelkezésre álló források felhasználásában mutatkozik meg. Ez a sajátosság a helyi igényekre reflektál. Az elv alapja, hogy a térség problémáit a helyi szereplők ismerik leginkább, így ők a legkompetensebbek a fejlesztések kidolgozásában és megvalósításában.
- A cél érdekében a Tiszazugi LEADER HACS tervezési területén élő és/vagy tevékenységet végző helyi szereplők kerültek megkeresésre (projektgyűjtő adatlap, fórum), hogy valóban a helyi igényeknek megfelelő stratégia, majd a stratégia mentén megfelelő helyi felhívások kerüljenek kidolgozásra.
- 6) **Hálózatépítés, együttműködés:** a LEADER HACS-ok és egyéb szervezetek közötti hálózatok meglétének alapja a helyi tapasztalatok, jó gyakorlatok és eredmények terjesztése, cseréje, a tudás, akár a munkamódszerek továbbadása. A hálózatépítés hozzájárul az elszigeteltebb vidéki térségek integrálásához és fejlesztéséhez. A hálózatok révén a HACS-ok együttműködésben is fogalmazhatnak és valósíthatnak meg fejlesztési célokat.
- A feltételnek való megfelelés két területen is megvalósult a 2014-2020. ciklusban, mivel HFS konzultáció történt a fejlesztések megvalósítását követően kötelező jelleggel valamennyi kedvezményezettrel, melynek célja volt a stratégiával kapcsolatos észrevételek gyűjtése, projektmegvalósítás során szerzett tapasztalatok megosztása a HACS szervezettel.
- A másik terület pedig a LEADER együttműködések során megvalósult projektek voltak (LEADER térségek közötti együttműködés). Jelen stratégia célja a helyi szereplők, illetve a tervezési területen túlmutató szereplők, továbbá más területeken működő LEADER csoportokkal kapcsolatos közös projektek tervezése és végrehajtása is.
- 7) **Helyi partnerség(ek), HACS-ok helyi szintű szerepvállalása:** a háromoldalú partnerségek központi szerepet töltenek be a LEADER programban. A HACS-ok által koordinált stratégiák megfogalmazása és megvalósítása a különböző szervezetek és ágazatok képviselői együttműködésében valósul meg, kiemelve a kölcsönös érdekeken alapuló partnerségek kialakítását, mélyítését. A cél érdekében a Tiszazugi LEADER Egyesület, mint HACS szereplő tagságában valamennyi szféra képviselője megtalálható. A tagfelvétel folyamatos, bárki számára biztosított.

Irányadó jogszabályok:

- AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS (EU) 2021/1060 RENDELETE az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alap Pluszra, a Kohéziós Alapra, az Igazságos Átmenet Alapra és az Európai Tengerügyi, Halászati és Akvakultúra-alapra vonatkozó közös rendelkezések, valamint az előbbiekre és a Menekültügyi, Migrációs és Integrációs Alapra, a Belső Biztonsági Alapra és a határigazgatás és a vízümpolitika pénzügyi támogatására szolgáló eszközre vonatkozó pénzügyi szabályok megállapításáról
- AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS (EU) 2021/2115 RENDELETE a közös agrárpolitika keretében a tagállamok által elkészítendő stratégiai tervhez (KAP stratégiai terv) nyújtott, az Európai Mezőgazdasági Garanciaalap (EMGA) és az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap (EMVA) által finanszírozott támogatásra vonatkozó szabályok megállapításáról, valamint az 1305/2013/EU és az 1307/2013/EU rendelet hatályon kívül helyezéséről

2. A HFS előkészítése, tervezésének szervezése

A Helyi Fejlesztési Stratégia összeállításához szükséges adatgyűjtési munka már a jelen stratégiai tervezési időszakot megelőzően 2007-ben, majd 2014-es év során megkezdődött, majd pedig a 2014-2020. időszakra vonatkozó stratégia alapján megvalósult projektek eredményeként létrejött személyes HFS konzultáción való részvétel során szerzett információk alapján céltudatos munka volt. Ezzel az intézkedéssel alapoztuk meg azt az adatgyűjtést, mely olyan szférák képviselőitől származtak melyek sikeresen valósítottak meg fejlesztéseket, így átlátták a LEADER program lényegi elemeit, azokból tapasztalatokat gyűjthettek. Fontos megemlíteni, hogy az ilyen módon begyűjtött adatok valamennyi szférát érintették, így a vállalkozói, civil és közszférát is, tehát szerteágazó, alapos, valamennyi térségi szereplőtől származó. A globális szinten megváltozott társadalmi, gazdasági

viszonyok miatt az Magyarországon is új kihívásokat teremtett, új problémák jelentek meg, illetve meglévők mélyültek el (világjárvány, majd az azt követő gazdasági és társadalmi, szociális problémák). Elengedhetetlen volt tehát egy új helyi stratégia kidolgozása, mely megfelelően reagál helyi szinten, de ugyanakkor KAP ST-val, a megyei és országos területfejlesztési tervekkel is összhangban áll. Az adatgyűjtés során továbbá a 2018. évben benyújtott, 40 nyertes pályázó által, a LEADER HACS-hoz benyújtott beszámolókból található tapasztalatok, fejlesztési igények kerültek beépítésre jelen stratégiába. (A beszámoló anyagok megtalálhatóak a www.tiszazugleader.eu honlapon). A stratégia tervezése során többféle kommunikációs eszközt alkalmaztunk, melyek a fórumok tartása, honlap, email, projektgyűjtő adatlap, személyes kapcsolattartás volt. A széleskörű kommunikációnak köszönhetően valamennyi csoport megkeresése biztosított volt, köztük a térség inaktív egységei is.

A személyes konzultációk alkalmával, a stratégia véleményezése illetve kérdőívek feldolgozása során nyert információk a legfontosabb érintettektől:

- Közférta részéről: önkormányzati intézmények korszerűsítése és felújítása, megújuló energiaforrások alkalmazása, infrastrukturális fejlesztések, településképpen meghatározó szereppel bíró épületek/építmények felújítása;
- Vállalkozói szféra részéről: eszközbeszerzés, gépbeszerzés, telephely felújítás, tevékenységi kör bővítés, megújuló energiaforrások alkalmazása, turisztikai jellegű beruházások, munkahely megtartás és bővítés, helyi termékek népszerűsítése;
- Civil szféra részéről: eszközbeszerzés, székhely felújítás, egészséges életmódra nevelés.

A Helyi Fejlesztési Stratégia kidolgozása során a tervezés átláthatósága alapvető célja volt az akciócsoportnak, hiszen a stratégia a lakosság egészének szól, annak megismerése **közérdek**.

Helyi Fejlesztési Stratégia tervezési folyamata:

A Helyi Fejlesztési Stratégia tervezési folyamatának átláthatósága a fentiekben ismertetett előzmények során, illetve a stratégia kidolgozásának teljes folyamatában átlátható és nyílt volt, melyet több eszközzel biztosítottunk. A stratégia tervezési folyamatának meghirdetése megtörtént a Tiszazugi LEADER Egyesület honlapján, projektgyűjtő adatlap terjesztésével, személyes ügyfélfogadás során, valamint a már korábbi években kialakított kapcsolati hálózat tagjai részére küldött külön felhívással, valamint lakossági fórumok megtartásával. A tervezési folyamat bármely szakaszához az illetékességi területen élő lakosság, működő vállalkozások, önkormányzatok, civil szervezetek tagjai csatlakozhattak, illetve felhívással kértük is a csatlakozásukat. A térség szféráival, illetve a szférák közötti párbeszéd a fenti eszközökkel volt biztosított, melynek dokumentáltsága alapos, és átlátható, bárki számára megtekinthető (meghívó, jelenléti ív, fotó, emlékeztető, honlap, projektgyűjtő adatlap). Az információáramlás a térség szereplőitől, a sokrétű eszköz alkalmazásának köszönhetően folyamatos. A párbeszéd során, főként a fórumok és személyes megbeszélések alkalmával ismertetésre került a korábban a térségre vonatkozó Helyi Vidékfejlesztési Stratégia 2014-2020., majd pedig a kidolgozás alatt álló Helyi Fejlesztési Stratégia aktuális állapotának bemutatása. Mindezek birtokában vált lehetővé a megszólított szférák képviselőitől kapott értékes információk, észrevételek elemzése, majd beépítése a stratégiába. A közös párbeszéd során egybehangzó fejlesztési célok voltak a vállalkozások versenyképességének növelése a fenntarthatóság biztosításával (megújuló energia alkalmazása), azok piaci pozíciójának megőrzése, stabilizálása, a munkanélküliség enyhítése, új munkahelyek létrehozása, helyi adottságokra épülő turisztikai attrakciók megvalósítása, civil szervezetek megerősítése, helyi és a térségre jellemző természeti és épített értékek megóvása, hagyományörzés, valamint a megújuló energiák előtérbe helyezése. A tervezés folyamán a térség szereplői között külön figyelmet érdemeltek a hátrányos helyzetű, kirekesztett csoportok megszólítása. Ezen társadalmi csoportok különösen érzékenyek a térségben bekövetkező negatív irányú gazdasági változásokra, így megszólításuk rendkívül fontos. A hátrányos helyzetű csoportok bevonása egyrészt a teljes nyilvánosságot biztosító eszközök (honlap, projektgyűjtő adatlapok terjesztése, e-mail megkeresések, felhívások) alkalmazásával, valamint az információszerezés hatékonyabb eszközeinek alkalmazásával történt (személyes konzultáció, fórumok tartása). A Tiszazugi LEADER Egyesület tagjai között megtalálhatók valamennyi tervezési területhez tartozó önkormányzatok melyek a hátrányos helyzetű csoportokkal tartanak kapcsolatot, azok szociális helyzetének javításával is foglalkoznak. Az önkormányzatokkal az akciócsoport folyamatos kapcsolatot tart taggyűlések alkalmával. A Tiszazugi LEADER Egyesület elnöke a Szociális Alapellátási Központ És Bölcsőde dolgozója volt, így közvetlen betekintésünk volt a

nehéz helyzetben élő lakosságot érintő szociális problémákba is. Tekintettel arra, hogy a tervezési folyamat során a nyilvánosság biztosított volt, valamint az egyesület tagjai (vállalkozói, civil és közsféra) több alkalommal is tájékoztatást kaptak a stratégia kidolgozásáról, az ágazatköziség elve megvalósult. A tervezési folyamatot és a stratégia megalkotását a Tiszazugi LEADER Egyesület Munkaszervezete koordinálja, fórumok alkalmával a munkacsoportot az egyesület tagjai alkották, illetve a további szereplők (vállalkozók, civil szervezetek, önkormányzatok, lakosság tagjai, egyházi szervezetek), mint véleményező és javaslattevő szerepet láttak el. (1. számú melléklet) Az egyesület tagsága a Helyi Fejlesztési Stratégia elkészítéséhez külön szakértők felkérését nem tartotta indokoltnak, hiszen minden szféra képviselteti magát, kiemelkedő szakmai tudással, illetve a munkaszervezet, mint a HFS koordináló szervezete 15 évnyi célirányos tapasztalattal rendelkezik. A térség szereplőnek nem csupán a konkrét Helyi fejlesztési Stratégia kidolgozásának időpontjában, hanem már a tervezést megelőzően kialakult kapcsolatrendszerre épülő széleskörű tájékoztatása eredményeként az illetékességi területünket érintő gazdasági, társadalmi, környezeti, és szociális problémák kerültek feltérképezésre. A tervezés során az Országos Területfejlesztési és –rendezési Információs Rendszer (TeIR), LEADER Helyi Fejlesztési Stratégiák tervezését támogató alkalmazás, Lechner Tudásközpont, Operatív Programok, illetve a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Területfejlesztési Program 2021-2027, valamint a korábban már elfogadott Helyi Vidékfejlesztési Stratégia volt a segítségünk a Tiszazugi LEADER HACS által gyűjtött információk és adatbázisokon túl.

A Helyi fejlesztési stratégia kidolgozása során alkalmazott, nyilvánosságot biztosító eszközök: (5. sz. melléklet)

1. **Fórum:** célja a lakosság teljeskörű szóbeli tájékoztatása, javaslatok, észrevételek megtárgyalása, stratégia kidolgozásának aktuális állásának bemutatása.
  - **Időpontja:** Lakossági fórum: **2022. december 16.** témája: 2023-2027 fejlesztési időszak tervezést segítő adat-információgyűjtés, résztvevők száma: 13 fő, eredménye: helyi stratégia kidolgozásához szükséges észrevételek, javaslatok gyűjtése.
2. **Egyesületi Közgyűlés: 2023. január 26.** témája: A 2023-2027-as fejlesztési időszakra vonatkozó tervezési folyamat ismertetése közgyűlés keretében a Tiszazugi LEADER Egyesület tagjai részére, Közös Agrárpolitika Stratégiai Terv keretében, az EMVA Irányító Hatóság előzetes LEADER HACS elismerésekről szóló közleménye alapján a Tiszazugi LEADER Egyesület a HFS tervezési terület előzetes elismerése iránti kérelmének megtárgyalása **1/2023.** számú határozattal, résztvevők száma: 10 fő, eredménye: előzetes LEADER HACS elismerésekről szóló közleménye alapján a Tiszazugi LEADER Egyesület a HFS tervezési terület előzetes elismerése iránti kérelmének benyújtása.

Egyesületi Közgyűlés: 2023. május 22. témája: Tájékoztató a Helyi Fejlesztési Stratégia készítéséről. Résztvevők száma 10 fő, eredménye: a közgyűlésen ismertetésre került a stratégia készítésének aktuális állapota, továbbá a projektgyűjtő adatlapok kitöltésének ösztönzése, felmerült kérdések átbeszélése.

Egyesületi Közgyűlés: 2023. szeptember 25. témája: Tájékoztató a Helyi Fejlesztési Stratégia készítéséről, HFS tervzet elfogadása és benyújtása határozat által. Résztvevők száma 18 fő, eredménye: HFS kérdés-válaszok átbeszélése, HFS tervzet elfogadása és benyújtása határozat által.

Egyesületi Közgyűlés: 2023. november 20. témája: HFS végleges változatának elfogadása és benyújtása határozat által. Résztvevők száma 18 fő, eredménye: HFS végleges elfogadása és benyújtása határozat által.
3. **Honlap:** teljeskörű nyilvánosság biztosítása, munkaanyagok, felhívások, kérdőívek feltöltése.
  - **2022. december 09.** lakossági fórum meghívójának feltöltése
  - **2022. december 16.** LEADER Helyi Fejlesztési Stratégia 2023-2027. felmérés a Helyi Fejlesztési Stratégia előkészítő munkáihoz, felhívás és projektgyűjtő adatlap feltöltése, visszaküldött adatlapok száma: 12 db, eredménye: a térségi szereplők által megfogalmazott, fejlesztési lehetőségek megismerése.

- <https://www.tiszazugleader.eu/> weboldalon a tervezéssel kapcsolatos munkaanyagok megtalálhatóak, valamint az egyesület Szervezeti és Működési Szabályzata, Alapszabálya, taglistája.
A lakossági fórumokon illetve egyesületi üléseken készült jegyzőkönyvek nyilvánosak.
  - Helyi Fejlesztési Stratégia a 3./2023 (IX.25.) számú határozattal elfogadott tervezet feltöltése a www.tiszazugleader.eu honlapra, véleményezési lehetőséggel a nyilvánosság részéről. **2023. szeptember 28.**
4. **E-mail:** elektronikus levelezés útján történő információáramlás
- Helyi Fejlesztési Stratégiára vonatkozó kérdőív megküldése a Tiszazugi LEADER Egyesület tagjainak, illetve a korábbi években sikeresen pályázó, a munkaszervezettel kapcsolatban lévők számára **2022. december 15 és 16. napján.**
  - Egyesületi Közgyűlés meghívójának kiküldése a tagok számára, A 2023-2027-as fejlesztési időszakra vonatkozó tervezési folyamat ismertetése közgyűlés keretében a Tiszazugi LEADER Egyesület tagjai részére, Közös Agrárpolitika Stratégiai Terv keretében, az EMVA Irányító Hatóság előzetes LEADER HACS elismerésekről szóló közleménye alapján a Tiszazugi LEADER Egyesület a HFS tervezési terület előzetes elismerése iránti kérelmének megtárgyalása **1/2023.** számú határozattal, résztvevők száma: 10 fő, eredménye: előzetes LEADER HACS elismerésekről szóló közleménye alapján a Tiszazugi LEADER Egyesület a HFS tervezési terület előzetes elismerése iránti kérelmének benyújtása.
5. **Projektgyűjtő adatlap:** az adatlap célja, térségi szereplők által megfogalmazott, fejlesztési lehetőségek azonosítása, azok rendszerezés utáni beépítése a stratégiába. Kiküldve: **2022. december 15. és 16. napján.** Visszaérkezett: 12 db.
6. **Személyes kapcsolattartás:** A Helyi Akciócsoport személyes kapcsolattartás keretében munkaszervezeti irodájában, előre meghatározott nyitvatartási időben biztosította a nyilvánosságot a Helyi Fejlesztési Stratégia összeállítása során, valamint folyamatosan, a stratégia megvalósítása során.

A Helyi Fejlesztési Stratégia tervezésének legfontosabb lépései (az alábbi pontok külön fejezetekben kerülnek kifejtésre):

1. 2014-2020 időszakra vonatkozó Helyi Vidékfejlesztési Stratégia megvalósulásának elemzése, levont következtetések, eredmények áttekintése.
2. Jövőkép, elérendő célok meghatározása az új Helyi Fejlesztési Stratégiában.
3. Térség gazdasági, társadalmi, természeti adottságainak, lehetőségeinek számbavétele a meglévő problémák tükrében, legfontosabb érintettek azonosítása, hátrányos helyzetű csoportok bevonása, inaktív csoportok azonosítása és felkeresése, projektötletek gyűjtése.
4. Helyi igényekre épülő programok, fejlesztések, cselekvési tervek kidolgozása.
5. Pénzügyi tervezés.
6. Monitoring.

	Helyszín	Dátum	Témák	Részt vevők száma
Fórumok	5440 Kunszentmárton, Köztársaság tér 8.	2022. december 16.	- 2023-2027 fejlesztési időszak tervezést segítő adat-információgyűjtés. - Helyi Fejlesztési Stratégia kidolgozásához szükséges	13 fő

			észrevételek, javaslatok gyűjtése.	
	5440 Kunszentmárton, Köztársaság tér 8.	2023. január 26.	- A 2023-2027-as fejlesztési időszakra vonatkozó tervezési folyamat ismertetése közgyűlés keretében a Tiszazugi LEADER Egyesület tagjai részére	10 fő
	5440 Kunszentmárton, Köztársaság tér 8.	2023. május 22.	Helyi Fejlesztési Stratégia aktuális állapotának ismertetése	10 fő

	5440 Kunszentmárton, Köztársaság tér 8.	2022. december 16.	- 2023-2027 fejlesztési időszak tervezést segítő adat- információgyűjtés. - Helyi Fejlesztési Stratégia kidolgozásához szükséges észrevételek, javaslatok gyűjtése.	13 fő
Munkacsoporti/ Tervezői ülések, megbeszélések	5440 Kunszentmárton, Köztársaság tér 8.	2023. január 26.	- A 2023-2027-as fejlesztési időszakra vonatkozó tervezési folyamat ismertetése közgyűlés keretében a Tiszazugi LEADER Egyesület tagjai részére	10 fő
	5440 Kunszentmárton, Köztársaság tér 8.	2023. május 22.	Helyi Fejlesztési Stratégia aktuális állapotának ismertetése	10 fő

3. A HFS által lefedett terület és lakosság meghatározása

A KAP ST-ben foglaltak szerint - folytatva a 2014-2020-as programozási időszak gyakorlatát - a LEADER beavatkozás területi hatálya lefedi az ország összes vidékinek minősülő települését. A HFS-sel lefedni kívánt terület lakosságszáma minimum 10 ezer fő és maximum 150 ezer fő lehet, és egy település csak egy HACCS-hoz tartozhat.

- a) A lefedni kívánt települések mérhető jellemzői, összefoglaló adatai (pl. területméret, lakosságszám):

A Tiszazug az Alföld tájegységei közé tartozik. A Tisza, valamint a Körös folyók között található. A Tiszazugi LEADER Helyi Akciócsoport illetékességi területe két kistérséget foglal magába, (2 melléklet). A két kistérség a Kunszentmártoni kistérség, valamint a Szolnoki kistérség melynek települései a következők. **Kunszentmártoni kistérség: Öcsöd, Kunszentmárton, Cserkeszölő, Szelevény, Csépa, Tizzasas, Tizsakürt, Tizsainoka, Nagyrév, Cibakháza, valamint Tiszaföldvár.** A **Szolnoki kistérség települései közül Martfű** város képezi részét a Tiszazugi LEADER Helyi Akciócsoport illetékességi területének. A felsorolt települések közül a 2023-2027. tervezési időszakban LEADER jogcímben kizárólag **Tiszaföldvár jogosult csak külterülettel** részt venni a programban, míg a többi település külterülettel és belterülettel jogosult. A településekre jellemző a zárt struktúra, a térség legnagyobb lakosságszámú települése HFS jogosultság tekintetében Kunszentmárton.

Az illetékességi területhez tartozó méret **599,56 km²**, melyhez **28532 fő** jogosult lakosság szám tartozik, így a vonatkozó uniós keretjogszabálynak megfelel.

Fentiekből látható, hogy az illetékességi területünk eléri a „kritikus tömeget”, mind terület nagyságában, mind lakónépesség számában, tehát az életképes fejlesztési stratégia megvalósításához szükséges emberi, pénzügyi, gazdasági, természeti erőforrások rendelkezésre állnak, ugyanakkor elég kicsi ahhoz, hogy a helyi fejlesztéseket alulról jövő kezdeményezésként helyi szintre vonatkoztatott és személyre szabott véghezvitele biztosított legyen. A térség koherenciáját a 2007-2013 időszakban megvalósult EMVA III. és EMVA IV. tengely (LEADER) fejlesztései, valamint a 2014-2020 fejlesztési időszak forrásai tovább erősítették, hiszen ezen fejlesztések révén a térség önkormányzatai, civil szervezetei, vállalkozásai erősödtek.

A terület egységességét tovább erősítette, hogy a Tiszazugi LEADER Helyi Akciócsoport a 2014-2020. ciklusban folyamatosan jelen volt a térségben, a térség szereplőit (civil-, vállalkozói- és közszféra) összefogta, hiszen a Tiszazugi LEADER Egyesület tagjai is ezen szférákból kerültek ki. A térségben felmerült problémákról az akciócsoport közvetlenül a szereplőktől szerzett tudomást, elsődleges feladata a helyi partnerség elősegítése, a térség szereplőinek összefogása, helyi igényeknek megfelelő fejlesztések megvalósításának elősegítése a Hely Fejlesztési Stratégia alapján.

b) Korábbi együttműködések, megvalósult közös projektek, összefogások:

A Tiszazugi LEADER Helyi Akciócsoport az előző, 2014-2020. ciklusban a Helyi Vidékfejlesztési Stratégia megalkotásán túl, a Helyi Vidékfejlesztési Stratégia megvalósításában is részt vett, kapcsolatot tartott a pályázó szervezetekkel, segítette azok fejlesztéseit, melyek döntő többsége megvalósult, így hozzájárulva a térségben fennálló gazdasági, társadalmi és szociális problémák megoldásához.

Az előző időszakban a Tiszazugi LEADER Helyi Akciócsoport folyamatos együttműködésben részt vett az illetékességi területe szereplőivel összefüggésben lévő projektekben, mint például a Foglalkoztatási paktum megvalósítása a Kunszentmártoni Járásban (nem kedvezményezettként, csupán együttműködőként), illetve a Vadgazdálkodás bemutatása, jó gyakorlatok átadása Jász-Nagykun-Szolnok megyében elnevezésű a Vidékfejlesztési Program Irányító Hatósága, által meghirdetett, a Leader Helyi Akciócsoportok együttműködési tevékenységeinek előkészítése és megvalósítása projekt keretében, mint koordináló szervezet.

Projekt rövid összefoglalója	Részt vevő tagok	Megítélt támogatási összeg	Megvalósítás állapota
A VP6-19.3.1-17 kódszámú A Leader Helyi Akciócsoportok együttműködési tevékenységeinek előkészítése és megvalósítása elnevezésű felhívásra sikeres pályázatot nyújtott be és 15,73 millió forint összegű	- Tiszazugi LEADER Egyesület - Tiszazug Vadásztársaság	15,73 millió Ft.	Megvalósult

<p>támogatásban részesült a Tiszazugi Leader Egyesület és két különböző Leader akciócsoport területén működő vadásztársaság konzorciumi együttműködésben. A Tiszazugi Vadásztársaság (a Tiszazugi LEADER Helyi Akciócsoport területéről) és a Határmenti Aranyfácán Egyesület (a Nagykunságért Vidékfejlesztő Egyesület területéről). A projekt során a két együttműködő vadásztársaság a vadgazdálkodási tapasztalatait, tudását adja át, hiszen a Tiszazugi VT egy már több, mint 25 éve alakult szervezet, szakmai konferencia a két vadásztársaság részére szükséges eszközbeszerzések valósultak meg a projekt részeként, illetve közösségi színteret alakítottak ki.</p>	<p>- Határmenti Aranyfácán Egyesület</p>		
--	--	--	--

c) Személyes kapcsolattartást, segítségnyújtást elérhetővé tevő központ(ok) stb:

Személyes kapcsolattartásra folyamatos lehetőséget biztosítottunk helyi szereplők számára, mind állandó ügyfélszolgálati időpontjainkban, irodánkban, mind az akciócsoport területén megvalósuló projektek kapcsán létrejövő személyes találkozók, fórumokon. A Tiszazugi LEADER Egyesület irodája Kunszentmárton településen, Köztársaság tér 8. szám alatt található. A kapcsolattartás fő kommunikációs csatornáit: személyes kapcsolattartás, telefonos elérhetőség, e-mail, illetve a www.tiszazugleader.eu honlap.

4. Horizontális célok

4.1 Esélyegyenlőség

A HFS tervezésekor kiemelt szempont az esélytudatosság kifejezése, a helyi szintű kapacitásfejlesztés, a vidéki szereplők bevonása, aktivizálása közösségi akciók, szemléletformálás,

amely magában foglalja az esélyegyenlőség, a társadalmi befogadás és a szegénység elleni küzdelem témájú érzékenyítést, kapacitásfejlesztést.

A dokumentum nem közvetít szegregációt, valamint törekszik csökkenteni az egyes csoportokra vonatkozó meglévő előítéleteket.

Kiemelt fontosságú a megkülönböztetés mentes kiválasztási rendszer: a HACS döntéshozó testületében (amely alatt a Helyi Bíráló Bizottságot értendő) legalább egy nő és legalább egy fiatal személy (legfeljebb 41. életévét még be nem töltött személy) szerepel.

Az EU alapelveinek mentén egyaránt biztosítani kell mindenki számára a minőségi, fenntartható és megfizethető szolgáltatásokhoz való egyenlő és időben történő hozzáférést, különös tekintettel, a fogyatékossgal élőkre, a gyermekekre és a hátrányos helyzetű csoportokra.

A Helyi Fejlesztési Stratégia összeállítása és megvalósítása során kiemelt cél az esélyegyenlőség megteremtése. Az esélyegyenlőség biztosítása egyrészt **szférák szintjén** megvalósítandó, tehát valamennyi szféra (köz-, vállalkozói-, civilszféra) számára biztosítani szükséges a fejlesztési célok megvalósításának fejlesztési lehetőségeit, ugyanakkor fontos biztosítani **a fokozottan veszélyeztetett, társadalmi kirekesztettség és újratermelődő szegénységgel érintett társadalmi réteg** esélyegyenlőségének megteremtését. A stratégia összeállítása során a fejlesztési célokkal megteremtettük a szférák fejlesztési lehetőségei között azt az egészséges és a térség fejlődését elősegítő egészséges egyensúlyt, amely hozzájárul a térségben tapasztalható negatív tendenciák enyhítéséhez, azok orvoslásához, illetve a fejlesztési kiugrási pontok erősítéséhez (munkanélküliség kezelése, vállalkozásfejlesztés, civil szervezetek fejlesztése, önkormányzatok fejlesztése, természeti értékek megőrzése, alternatív erőforrások alkalmazása, fenntartható fejlődés biztosítása). A dokumentum tervezésének fázisában az esélyegyenlőség, illetve a teljes nyilvánosság biztosítása érdekében több kommunikációs (internetes felület, elektronikus levél, kérdőív, fórum) eszközt is alkalmaztunk a stratégia népszerűsítéséhez, a stratégia megalkotásába történő bevonás céljából. A tervezés folyamatában külön figyelmet érdemeltek a fokozottan hátrányos helyzetben lévő társadalmi szereplők megszólítása (szociális területen leszakadt hátrányos helyzetű csoportok, megváltozott munkaképességűek, fogyatékossgal élők, romák, nők stb.), véleményeik beépítése a stratégiába, ezen társadalmi rétegek esélyegyenlőségének megteremtése érdekében.

A Tiszazugi LEADER Egyesület tagságában több olyan civil szervezet is megtalálható, melyek többsége a Helyi Akciócsoport fennállása óta folyamatosan kapcsolatban áll a Helyi Akciócsoport munkaszervezetével, így az információáramlás folyamatos volt mind a 2013-2020 ciklusban megalkotott Helyi Vidékfejlesztési Stratégia, mind pedig a 2014-2020. ciklusban a Helyi Fejlesztési Stratégia során.

A Helyi Akciócsoport döntéshozó testületeiben szerepel több nő és fiatal is (50 év alatti), akik aktívan részt vesznek a munkában, a folyamatos kapcsolat biztosítja az esélyegyenlőséget a veszélyeztetett, és a nehéz helyzetben lévő társadalom számára is. Ezen csoportok számára a legnagyobb probléma az alacsony végzettség, az ebből adódó munkanélküliség, és a fokozódó szociális leszakadás. A stratégia a felsorolt problémákat elsősorban vállalkozásfejlesztéssel, illetve hátrányos helyzetű munkavállalók alkalmazásának elősegítésével tudja enyhíteni. Helyi szinten a probléma csupán enyhíthető, megoldása országos szintű kérdés. A stratégia megvalósítása során a kedvezményezettek által megvalósított fejlesztések nyomán követése indokolt, a Helyi fejlesztési Stratégia fő céljainak elérését biztosító monitoring működtetése fontos visszacsatolás a munkaszervezet munkáját illetően. Ezek alapján elmondható, hogy a Helyi Fejlesztési Stratégia hozzájárul a térséget érintő problémák enyhítéséhez, lehetőséget teremt a vállalkozások fejlesztése és a munkanélküliek munkához jutásához, így a szegénység csökkentéséhez. Esélyt teremt a fokozottan hátrányos helyzetű csoportok felzárkóztatásához, munka világába történő visszavezetést, szakmához jutást. Az esélyegyenlőség biztosítása továbbá hozzájárul az önkormányzatok terheltségének (szociális segély, közcélú foglalkoztatás) csökkentéséhez is. A **fokozottan veszélyeztetett, hátrányos helyzetű csoportok** (pályakezdő fiatalok, megváltozott munkaképességűek, 50 év felettek, testi, illetve szellemi fogyatékossgal élők, romák, nehéz szociális helyzetben élők, nők) támogatása kiemelt célja a stratégiának, hátrányos helyzetű munkavállaló alkalmazásával segítséget nyújt a stratégia ezen emberek elhelyezkedésében, munkavállalásában (I. intézkedés). Előnyben részesítjük azokat a projekteket (értékelési pontszám), melyek a fenti célok teljesüléséhez hozzájárulnak.

4.2 Fenntarthatóság és környezetvédelem

A Helyi Fejlesztési Stratégia tervezése, megvalósítása során fokozott cél (7. fejezet) a térségben található **sokszínű bioszféra megóvása**, a természeti értékekre épülő turisztikai célú fejlesztések biztosítása a környezetben fellelhető természetes folyamatok felborítása nélkül, a **fenntartható fejlődés** biztosításával. A stratégia lehetőséget teremt a természeti értékek kiaknázására úgy, hogy az a térség gazdaságára pozitív hatással legyen a turizmus segítségével. (HFS 2. specifikus célja) Fontos célja a stratégiának a fenntartható fejlődés érdekében, hogy a térségben csökkenjen a meg nem újuló erőforrások (szénhidrogének) alkalmazásának aránya a **megújuló erőforrások** (nap-, szél-, víz-, geotermikus energia, biomassza) alkalmazásával szemben. (HFS 1. 2. specifikus céljai) Ennek megfelelően a stratégia megvalósítása során előnyt élveznek a megújuló energiaforrást alkalmazó fejlesztések, mivel ezek hozzájárulnak az EU2020, illetve EU2030 klímaváltozást érintő céljaihoz (CO₂ kibocsátás csökkentése, környezeti erőforrások hatékonyságának növelése) is. A fejlesztések megvalósításának nyomon követése fontos feladat a környezeti fenntarthatóságot biztosító célok megvalósulásának ellenőrzésében. Előnyben részesítjük azokat a projekteket (értékelési pontszám), melyek a fenti célok teljesüléséhez hozzájárulnak. A HFS-en keresztül támogatni kívánt tevékenységek által szükséges az érintett területeken a védett természeti és kulturális értékeket megőrizni, a fennálló vagy a beruházás során keletkezett környezeti kárt és az esélyegyenlőség szempontjából jogszabályba ütköző nem-megfelelőséget legkésőbb a projekt megvalósítása során megszüntetni.

5. A 2014-2020-as programozási időszakra és az átmeneti időszakra (2021-2022) vonatkozó HFS megvalósulásának összegző értékelése, következtetések

2014-2020-as programozási időszak Intézkedései

A 2014-2020. programozási időszakra vonatkozó HFS megvalósulása két időszakra, 2014-2020, illetve átmeneti, 2021-2022. szakaszokra bontható. A 2014-2020. HFS nyolc Intézkedést tartalmazott. A LEADER felhívásokra 54 db támogatási kérelem érkezett be, melynek kezelését a Tiszazugi LEADER Egyesület Munkaszervezete végezte. A kérelmek ügyintézés 2018. szeptemberében fejeződött be az egyesületnél, majd a Magyar Államkincstár és az Irányító Hatóság közbenjárásával az első támogatói okiratok 2019. májusában kerültek kiküldésre. 48 db kérelem került támogatásra, valamint 6 elutasításra. 2019. évben forrásátcsoportosítás során valamennyi benyújtott, kiírásnak megfelelő kedvezményezettet támogatni tudott a HACS a 110%-os korlát figyelembevételével. **Rendelkezésre álló fejlesztési forrás összesen: 475.502.606 Ft.** Az elszámolás során néhány esetben támogatásról lemondás vagy nem megfelelő megvalósítás miatti elállás történt. A 2014-2020. időszakra eső hét Intézkedésből 4 Intézkedés rendkívül eredményesnek tekinthető, melyet az alábbiakban bemutatott számok is alátámasztanak, továbbá a támogatásokból megvalósult fejlesztések minden esetben hozzájárulnak az Intézkedésekben megfogalmazott célokhoz, így a HFS-ben meghatározott céljaihoz is. A megvalósult fejlesztések bemutatkozó anyagai a www.tiszazugleader.eu weboldalon is megtekinthetők a nyilvánosság biztosításának, továbbá a LEADER program népszerűsítésének érdekében.

- **Eredményes intézkedések: HACS működési tevékenységek és sikeres HF-ek indoklással.**

Felhívás címe	Kódszáma	Beérkezett TK-k száma (db)	Támogatottak száma (db)	Felhívás keretösszege (Ft.)	Kötelezettségvállalás mértéke (Ft.)
Térségi vállalkozásfejlesztés, induló és működő vállalkozások támogatása, megújuló erőforrások alkalmazásával	VP6-19.2.1.-88-I.-17	21	15	57.930.493	57.930.493

Környezeti adottságokra épülő turizmusfejlesztés	VP6-19.2.1.-88-II.-17	9	6	34.263.162	34.263.162
Településkép, mint tájértékek megőrzése, megújuló erőforrások alkalmazása	VP6-19.2.1.-88-V.-17	11	10	72.676.790	72.676.790
Civil szervezetek tevékenységének támogatása.	VP6-19.2.1.-88-VI.-17	12	11	37.556.075	37.556.075
Térségi induló és működő vállalkozások ösztönzése és támogatása	VP6-19.2.1.-88-VIII.-21	48	39	273.076.086	319.231.981

15

I. Intézkedés

A Helyi Felhívás 2018. március 19-én forráshiány miatt felfüggesztésre került.

II. Intézkedés

A Helyi Felhívás 2018. március 19-én forráshiány miatt felfüggesztésre került.

V. Intézkedés

A Helyi Felhívás 2018. május 06-án forráshiány miatt felfüggesztésre került.

VI. Intézkedés

A Helyi Felhívás 2018. május 06-án forráshiány miatt felfüggesztésre került, majd módosítás miatt 2018. szeptember 16. és 24. között újra kinyitásra került.

A felsorolt eredményes Intézkedések továbbfejlesztésre érdemesek, melyek a jelen stratégiában összevonásra kerültek, egyszerűsítve a stratégia átláthatóságát, továbbá a célok integritását, melynek eredményeként két Intézkedés került kidolgozásra. (9. fejezet) Valamennyi jelen fejezetben szereplő intézkedésre nagy számú pályázat érkezett be, a keretösszegek kimerítésével. Továbbá a projektek hozzájárultak a Helyi Fejlesztési Stratégia céljainak megvalósulásához. Összességében tehát elmondható, hogy a sikeres intézkedések továbbfejlesztése indokolt, melynek során a projektgyűjtő adatlapok segítségével összegyűjtött újabb fejlesztési irányok is beépítésre kerültek.

Átmeneti időszak (2021-2022) Intézkedése

Eredményes Intézkedések (továbbfejlesztendő Intézkedés):

VIII. Intézkedés

A Helyi Felhívás 2022. március 18-án forráshiány miatt felfüggesztésre került.

Az átmeneti időszakra (2021-2022) vonatkozóan a HACS új Intézkedést dolgozott ki vállalkozásfejlesztés területén, hiszen az előzetes felmérések alapján itt mutatkozott meg a legnagyobb igény. Az előzetes felmérést igazolta, hogy az Intézkedésre megalkotott Helyi Felhívásra a rendelkezésre álló időben (2022. 02. 07-2022. 03. 18.) 48 db támogatási kérelem érkezett be. A nagyszámú érdeklődésnek köszönhetően a HACS rendelkezésre álló fejlesztési forrása nem volt elegendő valamennyi támogatást igénylő projektjének támogatására, így az IH közbenjárásával fejlesztési forrás emelését kezdeményezte, mely lehetővé teszi a forráshiányos kérelmek támogatását is. A projektek megvalósítása 2022-2024 időszakra tehető, így jelen stratégia kidolgozásának időpontjában kezdődnek meg.

- **Továbbfejlesztendő intézkedések: HACS működési tevékenységek és sikeres HF-ek indoklással.**

Felhívás címe	Kódszáma	Beérkezett TK-k száma (db)	Támogatottak száma (db)	Felhívás keretösszege (Ft.)	Kötelezettségvállalás mértéke (Ft.)
Térségi vállalkozásfejlesztés, induló és működő vállalkozások támogatása, megújuló erőforrások alkalmazásával	VP6-19.2.1.-88-I.-17	21	15	57.930.493	57.930.493
Környezeti adottságokra épülő turizmusfejlesztés	VP6-19.2.1.-88-II.-17	9	6	34.263.162	34.263.162
Településkép, mint tájértékek megőrzése, megújuló erőforrások alkalmazása	VP6-19.2.1.-88-V.-17	11	10	72.676.790	72.676.790
Civil szervezetek tevékenységének támogatása	VP6-19.2.1.-88-VI.-17	12	11	37.556.075	37.556.075
Térségi induló és működő vállalkozások ösztönzése és támogatása	VP6-19.2.1.-88-VIII.-21	48	39	273.076.086	319.231.981

Leírás és ismertetés az eredményes intézkedések pontban.

- **Eredménytelen intézkedések: HACS működési tevékenységek és sikeres HF-ek indoklással.**

Felhívás címe	Kódszáma	Beérkezett TK-k száma (db)	Támogatottak száma (db)	Felhívás keretösszege (Ft.)	Kötelezettségvállalás mértéke (Ft.)
Fokozottan veszélyeztetett hátrányos helyzetű csoportok támogatása	VP6-19.2.1.-88-III.-17	0	0	0	0
Együttműködésben megvalósított helyi termékek előállításának és népszerűsítése	VP6-19.2.1.-88-IV.-17	1	1	0	0

III. Intézkedés

A Helyi Felhívás 2018. augusztus 06-án felfüggesztésre került, mivel 6 hónap után sem érkezett be támogatási kérelem.

IV. Intézkedés

A Helyi Felhívás 2018. augusztus 01-én felfüggesztésre került, mivel 6 hónap után 1 db kérelem érkezett be. (lemondásra került)

VII. Az intézkedés megnevezése: Kedvezőtlen szocio-demográfiai térségi folyamatok megtörése (pl. fiatalok helyben tartása, helyi tudástőke növelése) **EFOP 1.7** forrásaiból

A központi kiírás nem történt meg, így a HACS nem tudott támogatási kérelmet benyújtani.

A felsorolt eredménytelen Intézkedések esetében látható, hogy a megfogalmazott célok önállóan nem generálnak projekteket, így ezen **Intézkedésekben található célkitűzések a jelen stratégiában a 9. fejezetben kidolgozott két Intézkedésbe olvadnak bele.**

6. Külső koherenciák azonosítása

A LEADER program lehatárolása a többi Operatív Programtól, illetve a Magyar Falu Programtól, illetve más egyéb forrástól alapvetően több fő irányból is teljesül.

A tevékenységszintű lehatárolás alapjai:

Alapvetően azon projektek kerülnek kizárásra, amelyek hatályos támogatói okirattal rendelkeznek - az államháztartás alrendszeréből, vagy a Strukturális Alapokból származó konstrukciók forrásai kapcsán - a tervezett HF-ekre történő támogatási kérelem benyújtásakor ugyanazon megvalósítási helyre, ugyanazon tevékenység tekintetében. Ez alól kivételt képez, ha a HF-re benyújtandó fejlesztési igény a korábban fejlesztett tevékenység minőségi továbbfejlesztésére irányul a korábbi projekt eredményeinek fenntartásával. A korábbi pályázati konstrukciók bemutatását és a HF-től való lehatárolását a megalapozó dokumentumban vagy a projekt adatlapon szükséges bemutatni.

Külső koherenciák azonosítása a KAP ST-ben foglaltak alapján:

A támogatáspolitikai programok koordinációjának két alapvető eleme a lehatárolások meghatározása (a potenciálisan átfedő területek kettős finanszírozásának elkerülése érdekében) és a beavatkozások közti lehetséges szinergiák (egymást erősítő hatások) tudatos tervezése.

A HFS elsősorban a tevékenység, másod sorban pedig a projektszintű lehatárolásokat részesíti előnyben annak érdekében, hogy ne a programszinteken rögzített és így nehezen módosítható, rugalmatlan feltételek határozzák meg egyes felhívások és projektek támogathatóságát, csökkentve annak kockázatát, hogy célcsoportok, fejlesztési igények maradnak finanszírozás nélkül a rugalmatlan szabályok miatt.

Tekintettel arra, hogy a LEADER Programon keresztül támogathatóak olyan projektek, amelyek a léptékük, vagy a tevékenységi körük miatt máshonnan nem juthatnak fejlesztési forrásokhoz, viszonylag kisebb komplementer halmaz értelmezhető az átfedések tekintetében.

KEHOP Plusz

A KEHOP Plusz többek között vízgazdálkodással és katasztrófabiztonság-csökkentéssel, környezet- és természetvédelemmel, megújuló energiagazdasággal, klímasemlegességre való igazságos átállással, továbbá körforgásos gazdasági átállással foglalkozik.

A természetvédelemmel összefüggő beruházások esetében a KAP Stratégiai Terv elsősorban mezőgazdasági területekre, míg a KEHOP Plusz természetvédelmi területekre koncentrál, ahol például a Natura 2000 területek között lehetne átfedés, mely azonban projektszinten kezelhető.

TOP Plusz

A program Magyarország kevésbé fejlett régióinak és fejlett régiójának számító Budapest területi alapú fejlesztéseit támogatja, kiemelt figyelmet fordítva a legkevésbé fejlett régiók és elmaradott térségek fejlesztésére. Elsősorban helyi önkormányzati fejlesztéseket támogat, fejlesztési tematikája ennek kapcsán kiterjed a gazdaságélénkítés, munkahelyteremtés és -bővítés, valamint a népességmegtartás és családvédelem térségi és helyi feltételeinek biztosítására, így a helyi gazdaságfejlesztésre és foglalkoztatásra, a helyi turizmusra, a települési infrastruktúra, településüzemeltetés és helyi közszolgáltatások fejlesztésére.

A korábbi szabályozás, mely szerint 10.000 fő feletti településeket a TOP, 10.000 fő alatti településeket a VP keretében támogatnak a programok, jelenleg nem része a szabályozásnak. A TOP Plusz és a KAP Stratégiai Terv is támogatja a vidéki térségeket. Ez lehetőséget nyújt arra, hogy a két forrás összehangolásával az egyes projektek egymás hatását megsokszorozva, a teljes értéklánc mentén biztosított lehessen a fejlesztések finanszírozása. A szinergia lehetőségek hatékonyabb kihasználása érdekében koordinációs mechanizmust működtetünk a két program között, miszerint a vidékfejlesztési

beavatkozások esetében a szinergia helyi szintű megvalósításáért felelős szervezetek, a LEADER HFS-ek felülvizsgálata során vizsgálatra kerül az érintett megye Integrált Területi Programja.

A KAP Stratégiai Terv és a TOP Plusz program közötti lehatárolás

A KAP ST és a TOP közötti lehatárolást megkönnyíti, hogy két program időbeli csúszása miatt a TOP Plusz pályázatok legtöbb esetben jóval előbb megjelennek, mint a KAP kiírások, így ritkán fordulhat elő, hogy két kiírás egyszerre, vagy közel egymáshoz nyílik meg.

EFOP Plusz

Az EFOP Plusz prioritások lefedik a köznevelési, az egészségügyi, a társadalmi felzárkózási, szociális, család- és ifjúságügyi, társadalmi innovációs, valamint leginkább rászoruló személyeket támogató intézkedéseket.

Az EFOP Plusz társadalmi felzárkózási prioritási tengelyén, tervezetten a termelő-műhelyek kerülnek támogatásra, míg a KAP Stratégiai Terv keretében a társadalmi vállalkozások fejlesztésére allokálnak forrást. A jelenlegi tervek alapján a termelőműhelyeket bármilyen szektorhoz kötődően létre lehet hozni, akár mezőgazdasági tevékenységekhez kapcsolódóan is, továbbá az intézkedésben a támogatást igénylők között - szektorokra vonatkozó korlátozás nélkül - megjelennek a nonprofit gazdasági társaságok, valamint civil szervezetek is.

GINOP Plusz

GINOP Plusz elősegíti, összhangban a vonatkozó uniós stratégiákkal a magyar vállalkozások technológiaváltásához, digitalizációs és innovációs képességeinek megerősítését, valamint hozzájárul a munkavállalók képzéséhez, termelékenységük és hozzáadott értékük növelése érdekében.

A Partnerségi Megállapodás alapján a vállalkozásfejlesztést a GINOP Plusz támogatja. 2020-tól a GINOP hagyományos vállalkozásfejlesztési támogatásaiban az élelmiszeripari vállalkozások kizárásra kerültek, ezek 2021-2022-ben a VP-ből, 2023-2027-ben pedig a KAP Stratégiai Tervből kaphatnak támogatást.

DIMOP Plusz

A DIMOP Plusz egységes szolgáltatási rétegeken keresztül, adatintenzív megközelítésben járul hozzá az egyes szakpolitikai feladatok digitalizációs beruházásaihoz és ilyen módon átfogó megoldásokat támogat, amelyek egy-egy ágazati célkitűzés megvalósulása mellett egységesen támogatják a digitális transzformáció folyamatát. A DIMOP Plusz jellemzően országos léptékű beruházásokra fókuszál és elsősorban nem mezőgazdasági / vidékfejlesztési témájú fejlesztések végrehajtását tervezi, mégis több szinergia lehetőség azonosítható a két program között. Releváns: a DIMOP Plusz pluszponttal támogatja azokat a fejlesztéseket, amelyek egy, a KAP Stratégiai Terv által finanszírozott okosfalú stratégiával vannak összhangban.

IKOP Plusz

Az IKOP Plusz felelős a magyarországi közlekedési helyzet fejlesztéséért, ami magába foglalja a kötöttpályás, közúti, kerékpárúti és kikötői beruházásokat. Az IKOP Plusz fejleszteni fogja a vidék elérhetőségét is biztosító közlekedési hálózatokat.

Magyar Falu Program (MFP)

A Magyar Falu Program (MFP) a településhálózat több mint 90 százalékát, és a népesség mintegy harmadát adó, 5000 főnél nem nagyobb lakosságú kisvárosok és községek fejlesztését támogatja a következő területeken: vidéki szolgáltatások és infrastruktúra fejlesztése, vidéki civil közösségek támogatása, kistérségeken élők lakhatási feltételeinek javítása, alsóbbrendű úthálózat fejlesztése hazai forrásból, valamint falusi mikrovállalkozások támogatása uniós (GINOP Plusz-1.2.2-22) forrásból.

A nagymértékű átfedési lehetőségek okán alkalmazzuk a projektszintű lehatárolásokat.

Vármegyei Integrált Területi Program

Jász-Nagykun-Szolnok vármegyében a megyei területfejlesztési tervdokumentumokban

megfogalmazottak lényegében négy pillérre épülnek:

- teremtett és épített környezet fenntarthatóságára és működőképességének biztosítására,
- a jövőbeni szükségletek feltételeinek kialakítására,
- a megye dinamikusabb nyugati fele fejlődési ütemének fenntartására,
- a tiszántúli térségek fokozatos dinamizálására.

A LEADER Helyi Fejlesztési Stratégia hozzájárul a Vármegyei Integrált Területi Program céljaihoz, ugyanakkor a lehatárolás alapja, hogy a LEADER projektek kisebb léptékűek, nevezetesen a Tiszazug térségben felmerült helyi problémák és fejlesztési igényekre reagál.

A fentiekén túl a lehatárolás további fő alapja, hogy a LEADER program az 1. fejezetben bemutatott hét alappillérek mentén valósulnak meg minden esetben, továbbá a LEADER, hozzáadott értéként jelentkezik a kidolgozott Intézkedésekben (9. fejezet) és a Helyi Felhívásokban is:

- együttműködés a LEADER Akciócsoporttal,
- önkéntes munka végzése helyi önkormányzatok számára,
- helyi vállalkozások bevonása a fejlesztés során,
- bemutatkozó anyag elkészítése,
- turisztikai programcsomag kidolgozása,
- egészséges életmóddal kapcsolatos előadás megtartása esetén,
- helyi termékkel való megjelenés a térségben.

A LEADER program lehatárolása más egyéb fejlesztési forrásokra kidolgozott programoktól fontos feladat, ugyanakkor a területi és cél szerinti kapcsolódások szükségesek, hiszen a fejlesztési források így egymást erősítve tudják hatásaikat kifejteni a térségben, melyek hozzájárulnak többek között az alábbi célok teljesítéséhez:

- vállalkozások fenntartható versenyképességének növelése
- klíma-, környezet- és természetvédelem,
- munkanélküliség csökkentése,
- megújuló erőforrások arányának növelése,
- turizmus fejlesztés,
- hátrányos helyzetű csoportok támogatása,
- élhető vidék (önkormányzat és civil szervezetek).

7. Helyzetfeltárás

7.1 Helyi és helyzeti energiák bemutatása

A Tiszazugi LEADER Helyi Akciócsoport illetékességi területe két kistérséget foglal magába, összesen **599,56 km²** területtel. A két kistérség a Kunszentmártoni, valamint a Szolnoki kistérség melynek települései a következők. **Kunszentmártoni kistérség: Öcsöd, Kunszentmárton, Cserkeszőlő, Szelevény, Csépa, Tizzasas, Tizsakürt, Tizsainoka, Nagyrév, Cibakháza, valamint Tiszaföldvár. A Szolnoki kistérség települései közül Martfű város képezi részét a Tiszazugi LEADER Helyi Akciócsoport illetékességi területének. A felsorolt települések közül a 2023-2027 tervezési időszakban LEADER jogcímben kizárólag Tiszaföldvár jogosult csak külterülettel részt venni a programban, míg a többi település külterülettel és belterülettel jogosult. A Tiszazug az Alföld egyik tájegysége. A térség meghatározó két folyója a Körös, illetve a Tisza, talaj szempontjából az öntéstalaj, csernozjom talajok, réti talajok és szikesek a jellemzők. Térséghez közeli nagyvárosok: Szolnok, Kecskemét, A településekre jellemző a zárt struktúra, a térség legnagyobb lakosság számú települése HFS jogosultság tekintetében Kunszentmárton. Valamennyi településre jellemző, hogy a legnagyobb foglalkoztató az önkormányzat, bár a térség nagyobb településein, Kunszentmárton, Martfű, az ipar által foglalkoztatottak száma sem elhanyagolható, viszont a foglalkoztatások arányát célszerű az ipar irányába tolni a fejlesztések révén. A foglalkoztatás jellemző módjai a közmunka, és a közcélú foglalkoztatás, melyek a munkanélküliség mérséklésének és a munkanélküli lakosság szociális helyzetének javítását elősegítő kezdeményezések, több-kevesebb sikerrel. A közmunka, közcélú foglalkoztatás kiváltása jelen stratégia kiemelt célja, valamint ezen munkakörben tevékenykedő lakosok képzésének révén szakmában történő elhelyezkedés. Az önkormányzatok viszont a kedvezőtlen gazdasági helyzetből adódó költségvetési hiányából kifolyólag azonban folyamatos leépítésekre kényszerülnek. A kényszerű leépítések egyik lehetősége a nyugdíj előtt állók nyugdíjazása. Sajnos a folyamatos leépítések a térség munkanélküliségét növelik. A térségben számos, különböző területen**

tevékenykedő civil szervezet megtalálható, viszont ezek döntő többsége tőkehiánnyal küzd, mely veszélyezteti működésüket és korlátozzák fejlesztési lehetőségeiket, így támogatásuk kiemelt cél.

A Tiszazugi LEADER Helyi akciócsoport illetékességi területén jellemző, hogy a 15 és 64 éves népességen belül a foglalkoztatottság nem csupán a megyei (Jász-Nagykun-Szolnok megye), de az országos átlag alatt van. Mivel a térségben a munkahelyek száma limitált, illetve az időszakosan fennálló új munkahelyek főként képzettséghez, szakmához kötöttek a Tiszazugban jellemző a nagy számú ingázó munkavállaló is, mely népesség a környező megyékben, vagy a megyeszékhelyen, Szolnokon végez munkát. Ezen munkavállalók helyben tartása fontos kritérium és cél a stratégiában. A munkanélküliség ugyan az utóbbi években csökkenő tendenciát mutat, melynek javítása LEADER program feladata is a térségben.

Az oktatás részben összefügg a nem kedvező önkormányzati lehetőségekkel. A folyamatosan csökkenő gyermeklétszám hatására várható a kisebb települések iskoláinak bezárása, illetve a pedagógusok létszámának csökkentése, esetleges teljes leépítése. Várható tendencia a több település összefogásával működtetett iskolák megjelenése (iskolatársulások), illetve a gyermekek ingázása lakhelyük és az iskola között (többcélú társulás). A térségben az általános iskolai oktatás megoldott, középiskola 3 településen található, Kunszentmárton, Martfű és Tiszaföldvár. A térségben felsőfokú oktatási intézmény nem található. A középiskolák jelentősége a fiatalok munkaerő piacra jutásának elősegítésében van, piacképes szakmai ismeretek átadásával, majd piacképes végzettségek megszerzésével. Célunk, hogy a felsőoktatásban eredménnyel részt vett fiatalokat tanulmányaik befejezése után helyben tartását munkahelyek létesítésével elősegítsük. A Helyi Fejlesztési Stratégia kiemelt célja a foglalkoztatottság növelése. A térségben a 25 év alatti munkanélküliek száma a megyei, illetve országos szinthez mérve kedvezőnek mondható, ugyanakkor még így is jelentős. Fontos probléma a térségben a 45 év feletti munkanélküliek aránya is, illetve az ehhez társuló alacsony képzettség. A felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya mélyen a megyei illetve az országos szint alatt van.

Az egészségügyi intézmények finanszírozása szintén terhetek ró a helyi önkormányzatokra, ugyanakkor jellemző a kisebb településekre az orvosi szakellátás hiánya. Ezek gyűjtőhelyei a nagyobb települések (Kunszentmárton, Martfű) melyek egészségügyi centrummal rendelkeznek. Az ügyeleti szolgáltatás fenntartása komoly gondot okoz annak díjazása miatt. A kistérség számos településén betöltetlen háziorvosi, és fogorvosi pozíciók vannak. A foglalkoztatásban nincs jelentős szerepük. Kulturális téren is bővítésre, felújításokra van szükség, a meglévő kulturális intézmények az esetek túlnyomó részében rossz állapotban vannak, eredeti funkciójukat csak részben képesek ellátni, a foglalkoztatásban nincsen meghatározó szerepük és várhatóan nem is lesz, viszont közösségformáló és kulturális szerepük nagy és meghatározó a térségben. Illetékességi területünkhöz tartozó települések többsége számottevő iparral nem rendelkezik, jellemzőek rájuk a mikrovállalkozások, a társas vállalkozások. Az alapszolgáltatások színvonala viszont elégséges. A vállalkozások száma a megyei, illetve országos átlaghoz mérve jónak mondható, viszont számának növelése kiemelt cél. A térségben a mezőgazdaság kiemelt foglalkoztató. A rendszerváltozás utáni években és napjainkban is jellemző, hogy a térséget, akárcsak Jász-Nagykun-Szolnok Megyét alapvetően elkerülik a befektetők, a hátrányos helyzetben lévő településekre csábításuk nehézkes, nagy feladatot igénylő tevékenység. Jelentősebb nagyvállalat nem telepedett meg a térségben. Ennek okai keresendők a kedvezőtlen földrajzi fekvésben, a térség nehéz megközelíthetőségében, az infrastruktúra hiányosságaiiban. Elengedhetetlenek ezen helyzet megváltoztatásához a gyorsforgalmi utak fejlesztése (M44 gyorsforgalmi út építése megkezdődött, fejlesztése folyamatos) és az autópályák kiépítése.

Kihaszíratlan lehetőségek rejlenek a turizmusban és kihaszíratlanok a természeti erőforrások is. Ennek oka a tőkehiányban keresendő, valamint a befektetők hiányában.

A települések alapvető infrastruktúrális elmaradottsággal rendelkeznek, elsősorban az utak, járdák, csatornahálózat, szennyvízhálózat terén. Az elmúlt időszakban ugyan több infrastruktúrális beruházás (szennyvíz, ivóvízjavító program, közlekedés fejlesztés) valósult meg, ezen területek fejlesztése tovább folytatandó az életminőség színvonalának fenntartása és növelése érdekében.

A térség környezeti állapota

A Tiszazug kistérség természeti értékeit tekintve igen gazdag, mind növény- és állatvilág szempontjából, továbbá a Körös-Maros Nemzeti Parkhoz, illetve a Közép-Tiszai Tájvédelmi Körzethez is tartoznak országos jelentőségű területek. Természetes növényzet már csupán néhol fordul elő. Főbb környezeti adottságai: Holtágak, alacsony árterek, magas árterek, szikések, homokos területek (3. számú melléklet.).

Fontos lehetőség a térségben található természeti adottságokra épülő turizmus fejlesztése, melyre már számos megvalósult fejlesztés is épült az előző időszakban.

A térségben számos barokk stílusú katolikus templom található a XVIII. századból. Nagyrévnél a feltárt leletek kora bronzkori lakóhelyet jeleznek. Nagy hagyományai vannak a mezőgazdasági termelésnek, elsősorban a növénytermesztésnek (fóliás zöldség), szőlészetnek. Míg Martfű az ipari termelés egyik térségi központja volt (Tisza Cipógyár) és ma is ipari jellegét őrzi (Bunge Rt., Heineken Sörgyár). A tranzitforgalom a 44-es út mentén fekvő települések - a kereskedelem és a szolgáltatások - fejlődéséhez nagymértékben hozzájárul. A térség nagy jelentőségű termálvíz- bázissal rendelkezik és az erre épülő fürdőkkel (Cserkeszölő, Martfű, Tiszaföldvár). Cserkeszölőben 2300 m mélyről feltörő, mintegy 82 °C-os gyógyvíz található. Felhasználása többféle alternatívát kínál: strandfürdő medencéin túl, háromféle gyógyfürdő is megtalálható, melyekben reumatológia, bőrgyógyászat és orthopédiai szakrendelés is folyik. A gyógyvíz magas alkáli-klorid és hidrogén-karbonát tartalmának köszönhetően számos egészségügyi problémára rendkívül pozitív hatással bír. A víz jótékony hatásainak köszönhetően nagyon eredményesen gyógyíthatók a krónikus mozgásszervi és reumatikus betegségek, valamint a nőgyógyászati bántalmak is. A településen több közintézmény is termálvízes fűtéssel ellátott. A térségben üvegházi/fóliás kertészeti kultúrákban szintén fűtésként jelenik meg a termálvíz. Martfűn is található gyógyfürdő és uszoda, melyek mind wellness szolgáltatásokkal, mind gyógyhatású termálvízzel fogadja az oda látogatókat. A fürdő melegvizét ellátó termálvizet 2003-ban gyógyvízzé minősítették, a jótékony hatású hévíz nátriumhidrogén-karbonátot, kloridot, jódot, valamint fluoridot tartalmaz. A térség rendkívül kedvező adottságokkal rendelkezik a turizmus tekintetében, viszont ezek nagymértékben jelenleg kihasználatlanok, fejlesztésük kiemelt cél.

2015-ben a térségben alkalmazott alternatív, megújuló erőforrások alkalmazása csekélynek mondható, e terület fejlesztése fontos közérdek a fenntartható fejlődés érdekében a meg nem újuló energiaforrások kiváltásával, illetve ezek tudatos gazdálkodásával.

A térség foglalkoztatottsági helyzete

A rendszerváltás után a nagy szocialista üzemek megszűntek vagy átalakultak a térségben, a létrejött **tőkehiányos mikro- és kisvállalkozások** nem képesek felszívni a munkavállalókat, így azok más településeken, esetenként más megyékben vállaltak munkát. A térségben a szakképzett munkaerőből hiány mutatkozik, jellemző az aluliskolázottság és a nem versenyképes szakmával rendelkezők magas aránya. A hátrányos helyzetű csoportok körében **magas a munkanélküliség** (romák, nők). A munkáltatók hiánya és a bérek színvonala miatt magas az ingázók aránya. A szakképzés nem a megváltozott viszonyokat követi, **nem versenyképes képzési palettát** kínál, ezért a máshol szakmát tanulók már nem is térnek vissza a térségbe. Magas a térségben az inaktív, szociális segélyből élők száma. A településeken élő és foglalkoztatott lakosság jövedelmi viszonyai az országos szinthez mérve rosszak, mely további szociális problémákat generál (alacsony gyerekvállalási kedv, egészség romlása, elvándorlás). A roma etnikum foglalkoztatottsági mutatói a legrosszabbak a térségben, ennek okai az alacsony iskolai végzettség, a hátrányos térségekbe történő koncentráció, a munkaerő-piaci diszkrimináció. Lehetőség ezen csoportok képzések útján történő felzárkóztatása, és bevezetésük a munkaerő piacra. Ettől a lépéstől várható az önkormányzatok leterheltségének csökkenése (segélyek), a hátrányos helyzetű lakosok életminőségének, szociális helyzetének javulása, illetve a megtermelt munka általi pozitív gazdasági hatások. A munkakultúrára jellemző a munkaerő gyenge mobilitása és hagyományai. Ez elsősorban az idősebb korosztályra jellemző, a fiatalabb nemzedékek számára ez már nem jelent akkora problémát. A szakképzetlenség, illetve a nem versenyképes szakmák miatt más területen az aktív korú munkavállalók nem tudnak elhelyezkedni. Az új helyzethez történő alkalmazkodás, az új iránt tanúsított idegenkedés meglévő jegyek az idősebb korosztály részéről. A térség jellemző szakmai csoportjai: a mezőgazdaságban dolgozók, a szolgáltatói szektorban dolgozók – elsősorban kisiparosok -, a könnyűiparban dolgozók, itt elsősorban a térségben nagy hagyományokkal rendelkező cipőkészítő üzemeket emelnénk ki, melyek kisüzemi formában számos településen működnek még, valamint kisebb varrodákat is ide sorolhatunk. Nehézipar a térségben nincs. A Tiszazugi LEADER Helyi Akciócsoport a **105/2015. (IV. 23.) Korm. rend.** szerint kedvezményezett településekkel rendelkezik (kivéve Martfű), így ezen települések fejlesztése, a településeken fennálló gazdasági, társadalmi és szociális problémákat kezelni szükséges, mely jelen stratégia célja.

A térség helyzete a vállalkozások szempontjából

A térségre jellemző a mikrovállalkozások túlsúlya. A Kunszentmártoni kistérségben található a legkevesebb aktív vállalkozás a régióban, illetve Jász- Nagykun- Szolnok megyében. A vállalkozásokra jellemző a **tőkehiány/forráshiány**, amely nagyban korlátozza fejlesztési lehetőségeiket és foglalkoztatásban betöltött szerepüket, így a versenyképesség romlása tapasztalható. Az akcióterület

tiszazugi részére a mezőgazdasági vállalkozások és a mezőgazdasági hagyományok túlsúlya jellemző, míg Martfűre az ipari hagyományok és a feldolgozóipar. A mezőgazdasági vállalkozások azonban nem foglalkoztatnak nagy létszámban munkavállalókat, inkább az időnymunkák a jellemzőek. A térséget alapvetően elkerülik a nagybefektetők. Martfű ipari parkjában nincs megtelepedett cég, Kunszentmárton ipari parkjában jelenleg 2 cég működik, pedig elhelyezkedése kedvező logisztikai szempontból (44. főút, épülő M44 gyorsforgalmi út, M5 közelsége, vasút). A szolgáltatási szektorban a térség elmaradottnak számít, egyrészt a szolgáltatások csak a városokban életképesek (több esetben csak a térségen kívüli nagyvárosokban: Szolnok, Kecskemét), a kis településeken, a kereslet alapján nem tudnak fennmaradni. Jelentős potenciál van a térség természeti értékeire épülő fejlesztésekben, melyek kiaknázása fontos a térség szempontjából.

A térség demográfiai helyzete

A Tiszazugi LEADER Helyi Akciócsoport területe 12 települést foglal magába, melyek közül 3 város. A térség **lakossága 28532 fő**, a városokban élő Helyi Fejlesztési Stratégia alapján jogosult lakosok száma **13591 fő**. A térség lakossága az elmúlt években **2651 fővel csökkent** 2014-2020 programozási időszakhoz képest. A Tiszazug Jász- Nagykun- Szolnok megye és az Észak- Alföldi régió legdélibb szegletében helyezkedik el a Tisza és a Körös folyók által határolt szegletben. Az alföldi falvak legfontosabb természeti erőforrása a termőföld. Hosszú ideig ez jelentette az itt élők egyetlen megélhetési forrását. A mezőgazdaság szerepe ma már nem kizárólagos, de még napjainkban is igen erőteljes. A kistérség területének 79%-a mezőgazdaságilag hasznosított terület, 69%-a szántó. A szántóföldi növénytermesztés legnagyobb részben a „hagyományos” növénykultúrákat, (őszi búzát, kukoricát, napraforgót) takar. A szántóföldi növénytermesztés mellett a kertészet (területaránya 0,2 %) térhódítása tovább tart, mivel a folyókkal körbevett, holtágakkal szabdaltnak térség területe nagyon kedvező feltételeket biztosít a kertészeti kultúrák (fűszerpaprika, paprika, uborka, karfiol, paradicsom, kínai kel) számára. A főliás kertészet terjedése is megfigyelhető. A lakosság körében nagy hagyományokra tekint vissza a szőlő- és gyümölcstermesztés. A szőlőterületek 90 %-a a Cserkeszölő, Tiszakürt és Csépa külterületén végighúzódnak sávban koncentrálódnak. Az ágazat jelenleg válságos időszakot él át. A gyümölcs túlnyomó része a „kiskertekből” kerül ki, nehezítve ezzel a feldolgozóipar minőségi és mennyiségi igényeinek kielégítését. A térség gazdálkodási kultúrájában sosem volt kiemelt jelentősége az állattartásnak.

Fontos szerepe van továbbá a szabad munkaerő felszívásában a településeken működő kereskedelmi és mezőgazdasági szolgáltató telepeknek. A térség számottevő iparral nem rendelkezik, a legjelentősebb üzemeket Kunszentmártonban és Martfűn találjuk. A Tiszazug népessége az 1900-as évek mezőgazdasági gépesítése óta csökken. Ezt a folyamatot az 1960 utáni ipartelepítési politika tudta megállítani, mivel sok munkahelyet és képzett munkaerőt igénylő munkahelyek teremtettek. Az elmúlt 100 évben a térség népessége jelentős változásokon ment keresztül, mely érintette annak nagyságát, korösszetételét, tényleges és természetes szaporodását, az iskolázottságot és a foglalkoztatási szerkezetet egyaránt. A térség jelenlegi gazdasága alapvetően a mezőgazdaságra és feldolgozóiparra, illetve az idegenforgalomra épül. Az alágazatokat tekintve elsősorban a mezőgazdasági termékek előállítására, a műanyagipar, a textil- és bőripar, valamint a falusi és gyógyturizmus, illetve a szolgáltatások jellemzők. A térségre az elmúlt évek statisztikai alapján a **népességfogyás jellemző**. A korösszetétel megváltozása következtében a **térség öregedő képet mutat**. Általánosan jellemző a **fiatalok elvándorlása** a környező nagyobb városokba, illetve Budapestre. A Tiszazugba az elmúlt években, nagy számban vándorolnak be inaktív, elszegényedett családok, elsősorban romák.

A kistérség állandó lakossága jelenleg is csökken, ezt igazolják a fenti adatsorok. Különösen nagymértékű népességcsökkenés figyelhető meg a kistérségi központ, Kunszentmárton esetében. A térség településeire Cserkeszölő kivételével, általában alacsony iskolai végzettségű kritikus szociális helyzetben lévő középkorú, vagy idősebb bevándorlók érkeznek. Ez a bevándorlási tendencia (amíg az ingatlanárak a mostani alacsony szinten maradnak), a jövőben várhatóan erősödik, tovább rontva a jelenlegi elöregedett korstruktúrát. További probléma, hogy a kistérségi fiatalok jelentős része a fővárosba vagy a környező megyeszékhelyekre költözik. A népesség csökkenés másik okozója a természetes fogyás, azaz az élve születések és halálozások közötti negatív viszony. Kistérségi szinten elmondható, hogy a legtöbb településen közel kétszerese a halálozás az élve születésnek. Az alacsony és egyre csökkenő gyermeklétszám a fiatalok elvándorlásával, a kései gyermekvállalással és a gyermekvállalási kedv csökkenésével egyértelműen indokolható. A kistérségben lakó roma népesség aránya településenként változatos képet mutat. Míg Cserkeszölőben, Tiszasason, Nagyréven a becsült

érték 0% addig Csépan, Öcsödön, Cibakházán, Kunszentmárton, Tiszainoka 20%-körüli az arányuk. Ez az arányszám várhatóan tovább fog emelkedni.

A térség érintett a fokozottan veszélyeztetett közösségek, társadalmi kirekesztettség és újratermelő szegénység problémájában. Ezzel a problémával érintett társadalmi rétegek esetében a legnagyobb kihívás a munka világába történő bevezetés avagy újra bevezetés, mely elsősorban szakmát adó képzésekkel, és szociális területen működő civil szervezetekkel együttműködésben, szociális nevelést célzó tevékenységeken át lehetséges. Ezen csoportokat érzékenyen érintik a szociális hálóban bekövetkező változások, jellemző, hogy egyedüli bevételük csak állami segélyekből származik, alkalmi munka nem biztosít számukra megfelelő szintű ellátást. Egészségügyi helyzetük rossz, így felemelkedésüknek egészségügyi probléma is oka lehet. Az újratermelő szegénység ellen a leghatékonyabb fellépés a szociális háló megerősítése (állami szinten), valamint a szakmát adó képzések tartása, lehetőség szerint azonnali munkába állással a képzés sikeres elvégzését követően. A 2014-2020. ciklusban megalkotott Helyi Vidékfejlesztési Stratégia összeállítása/megvalósítása során, valamint jelen Helyi Fejlesztési Stratégia összeállítása során a fentiekben részletezett társadalmi szervezetek képviselőivel folyamatos kapcsolattartás és egyeztetés mellett kerestük a fennálló problémákra a megoldásokat, melyet a Hely Fejlesztési Stratégia helyi szinten kezelni tud.

A térség infrastrukturális adottságai

A térségben az alapvető infrastrukturális ellátottság megtalálható. A közlekedés szempontjából, megközelíthetőség szempontjából azonban nem megfelelő, gyorsforgalmi útvonalak fejlesztése indokolt. A térség útvonalai nem kielégítő állapotúak, így lassítják a közlekedést, valamint gyorsforgalmi utak hiánya is az utazási/szállítási időt növelik. A kistérség csupán 50-50 km távolságra fekszik két megyeszékhelytől (Szolnok, Kecskemét). A szálláshelyek és vendéglátóhelyek hiánya jellemző, viszont az elmúlt időszakban megvalósult fejlesztéseknek köszönhetően javuló tendenciát mutat. Az egyéb szolgáltatásokhoz kapcsolódó infrastruktúra is hiányos, mint pl.: bankok, szabadidős infrastruktúra, közösségi házak, - terek.

Összegzés:

A térség potenciális fejlesztési lehetőségei jónak mondható, ugyanakkor az elmaradt fejlesztések következtében kialakult kedvezőtlen gazdasági, társadalmi, szociális viszonyok az országban lezajló globális kedvezőtlen folyamatok eredménye, melynek kezelése is globálisan orvosolható. Fontos kiemelkedési terület a térségben meglévő stabil vállalkozások tovább fejlesztése, valamint a jelentős számú munkanélküli (melyek döntő többség közcélú munkát folytat) szakmához juttatása, hogy ezen társadalmi réteg erőforrásként tudjon megjelenni a munkaerőpiacon és a munkájukkal hozzájárulhassanak a gazdasági fellendüléshez. Valamennyi, illetékességi területünkhöz tartozó település esetében probléma a fokozottan veszélyeztetett közösségek problémáinak kezelése, ezen közösségek további szociális élethelyzetének romlása, valamint a szegénység. A térség földrajzi sokszínűsége máig kiaknázatlan potenciális turisztikai fejlesztések területe, melyek fejlesztése indokolt. Az ipar háttérbe szorulásával, az alternatív piacok keresésével és kialakításával nyílik számunkra lehetőség a kiemelkedésből. A térség gazdaságának újraszerveződése folyamatban van még napjainkban is, fő irány vonala a turizmus és az erre épülő gazdaság lesz a meghatározó. Természetesen az egészséges egyensúlyt és szinergiát meg kell teremteni a turizmus, mint ipar, illetve a gazdaság, mint az ebből profitáló terület aránya között. A Tiszazug kistérség és a tervezési területen elhelyezkedő 12 település helyzete a fejlesztési lehetőségek tekintetében jónak mondható. 2015-ben Tiszaföldvár település is csatlakozott a HACS-hoz, így ezen térség fejlesztése is kiugrási pont. A térség gazdag természeti és épített környezeti értékkel rendelkezik, melynek kiaknázása mindannyiunk közös érdeke és feladata. (4. számú melléklet) Részletes adatok elérhetőek a <https://www.oeny.hu/oeny/teir/#/> oldalon.

7.2 SWOT analízis

A Helyi Fejlesztési Stratégia összeállítása során a 7. helyzetfeltáró fejezetben már taglalásra és kifejtésre kerültek a Tiszazugi LEADER Helyi Akciócsoport területén fellelhető pozitív és negatív hatások, azok következményei, illetve néhány megoldási javaslat is. A térségben zajló folyamatok, azok hatásait legegyszerűbben **SWOT** elemzés segítségével lehet szemléltetni. Az analízis során áttekinthetjük a **térség** gazdasági, társadalmi, természeti **erősségeit**, azok **gyengeségeit**, illetve a legfontosabb **problémákat** illetve azok megoldási és fejlesztési **lehetőségeit**.

A SWOT elemzés alapján látható, hogy a térségben rejlő fejlesztési potenciál magas, nagy hangsúlyt kell fektetni a tőkehiányos vállalkozások megerősítésére, általuk a munkanélküliség csökkentésére, képzések révén pedig a hátrányos helyzetű csoportok felzárkóztatására és a közcélú munka kiváltására. A világban lezajlott világjárvány és az azt követő gazdasági nehézségek mindezen elemeket még inkább a felszínre hozta. A térségben rejlő környezeti potenciál magas, annak kiaknázása indokolt. Fontos feladat a térség természeti értékeinek kihasználása a bioszféra felborítása nélkül, illetve az alternatív, megújuló erőforrások alkalmazása a fenntartható fejlődés biztosítása érdekében.

SWOT analízis elemei: (6. sz. melléklet)

- **Erősségek-belső tényezők:** pozitív dolgok, pozitív hatásokkal, befolyásolhatóak, térséget erősítik,
- **Gyengeségek-belső tényezők:** pozitív hatásokat gyengítő dolgok, fejlesztésük szükséges, befolyásolhatóak,
- **Lehetőségek-külső tényezők:** olyan adottságok összessége, melyekre ráhatásunk nincs, de hozzájárulhat a térség fejlődéséhez, erősségeket segíti (stratégia fejlesztési területei),
- **Veszélyek-külső tényezők:** olyan adottságok, melyeket nem tudunk befolyásolni, kockázatot jelentenek.

A térség erősségeit, gyengeségeit, lehetőségeit és veszélyeit az alábbi mátrix mutatja be (részletes táblázat 7. sz. melléklet):

<p>ERŐSSÉGEK</p> <ul style="list-style-type: none"> - Alföldi centrális földrajzi fekvés - Gazdag termál- és gyógyvíz kincs - Jelentős számú alkalmazható humán erőforrás - Gazdag természeti- épített- és kultúrtörténeti emlékek - Térségben működő néhány tőkeerős, versenyképes vállalkozás - Helyi termékek 	<p>LEHETŐSÉGEK</p> <ul style="list-style-type: none"> - Munkaerő helyben tartása (munkahelyek létrehozása), foglalkoztatottság növelése, illetve a vállalkozások fejlesztése (kereslet növekedése), civil szervezetek megerősítése - Fokozottan veszélyeztetett hátrányos helyzetű lakosság felzárkóztatása képzésekkel (szakmák iránti kereslet növekedése) - Alternatív energiaforrások alkalmazásának növelése, közcélú épületek fejlesztése (alternatív erőforrások iránti kereslet növekedése) - Települések közötti együttműködések erősítése - Helyi termékek kialakításának, értékesítésének elősegítése, helyi termékek iránti kereslet növekedése - Turisztikai adottságok kiaknázása a természet ökoszisztémájának felborítása nélkül (természeti értékekre épülő turizmusfejlesztés)
<p>GYENGESÉGEK</p> <ul style="list-style-type: none"> - Rossz közlekedési infrastruktúra - Kevés nagy létszámú foglalkoztató a térségben - Vállalkozások versenyképességének hiánya (kapacitás növelés, munkaerő bővítés főként mikrovállalkozásoknál) - Fokozottan veszélyeztetett hátrányos helyzetűek nagy száma - Alternatív energiaforrások csekély alkalmazása - Kihasztnátlan turisztikai értékek 	<p>VESZÉLYEK</p> <ul style="list-style-type: none"> - Általános tőkehiány - Elvándorlás fokozódása - Gazdasági válság térségre gyakorolt hatása - Természeti értékek állapotának romlása - Köz célú foglalkoztatás - Világjárvány ismételt megjelenése (COVID-hoz hasonlóan)

8. A stratégia beavatkozási logikája

A beavatkozási logika LEADER vonatkozású rövid összefoglalása

A LEADER beavatkozás a HFS-en keresztül, az SO8 vonatkozásában megállapított számos szükséglet kielégítéséhez hozzájárul. A KAP ST-ben foglalt SWOT elemzés erősségként említi az ország vidéki térségeit lefedő LEADER hálózatot, amely helyi ismerettel, kapcsolatrendszerrel, fejlesztéspolitikai és program végrehajtói tapasztalattal rendelkező helyi erőforrást biztosít a helyi fejlesztésekhez. Ugyanakkor veszélyként említi ezen erőforrás további erodálódását. E két megállapításra épül az a szükséglet, amely a fejlesztéspolitikai programok végrehajtásához szükséges helyi szintű emberi erőforrás szükségességét definiálja. E szükséglet kielégítését szolgálja a LEADER beavatkozás működési és animációs keretéből finanszírozott helyi akciócsoportok hálózata.

A SWOT elemzésben erősségként szerepel, hogy a LEADER a vidéki térségekben jellemzően alacsony tőkeerővel és kockázattűrő képességgel rendelkező mikrovállalkozások és civil szervezetek számára adekvát, kisléptékű, a helyi szükségletekre szabott fejlesztési forrást biztosít. Az elemzés gyengeségként említi a LEADER források korlátosságát, illetve a kisléptékű források felhasználásának a léptékhez képest magas adminisztratív terheit. A fenti erősségre és gyengeségre épül az a szükséglet, amely a helyi/térségi igényekhez illeszthető, ezekre mérhető hatással bíró fejlesztéseket és az ehhez szükséges forrás szükségességét definiálja. E szükséglet kielégítéséhez járul hozzá a LEADER helyi fejlesztési stratégiák megvalósítása.

A SWOT elemzésben gyengeségként szerepelnek a vidéki közlekedési és az egyéb lakossági szolgáltatások minőségének javításához szükséges infrastruktúra fejlettségének területi különbségei. Erre reagál az a szükséglet, amely az életminőséget emelő helyi lakossági szolgáltatások infrastrukturális hátterének fejlesztését teszi szükségessé. A korábbi évek tapasztalatai alapján a LEADER programnak fontos célja a vidéki élettér fejlesztése a szolgáltatások és az azokhoz szükséges kisléptékű infrastruktúra fejlesztésével, valamint a helyi kötődés és a közösségi kapcsolatok erősítése a közösségeket aktivizáló programokkal és az ahhoz szükséges környezet fejlesztésével. Az Európai Unió vidéki térségeinek hosszú távú jövőképevel összhangban a fenti célok elérése érdekében – elsősorban tudásátadással, jó gyakorlatok bemutatásával – ösztönözni szükséges a társadalmi innovációt és a digitális eszközök adta lehetőségek kihasználását.

A Tiszazugi LEADER Helyi Akciócsoport (HACS) 2007. óta végzi tevékenységét vidékfejlesztés területén, azon belül pedig a LEADER program keretében. A HACS feladata volt az elmúlt időszakban, illetve az előttünk álló 2023-2027. ciklusban, hogy a tervezési területen azonosított és feltárt gazdasági, társadalmi és szociális problémákra megoldást kínáló komplex stratégiák kerüljenek kidolgozásra, melyeket a helyi szereplők valósítanak meg (természetes személyek, vállalkozások, civil szervezetek, önkormányzatok, egyházak). A stratégia kidolgozása során alapelv, hogy mind a KAP ST céljaihoz, mind pedig a térség helyi igényeihez illeszkedjen a LEADER program hét alappilléreinek figyelembevételével.

A Helyi Fejlesztési Stratégia megalkotása során, a térségből különböző kommunikációs eszközök segítségével gyűjtött információk alapján - a 2014-2020 ciklus tapasztalatait alapul véve - a Helyi Akciócsoport felmérte a térség erősségeit, gyengeségeit, lehetőségeit és veszélyeit, illetve a térségben valamennyi szféra (vállalkozói, civil, köz) kérdőíves felmérésével a térséget érintő problémákat, fejlesztési igényeket, mely alapján a stratégia fókuszja meghatározásra került.

8.1 A stratégia jövőképe

A Helyi Fejlesztési Stratégia megalkotása során szükségessé vált egy új szerkezetű, új megközelítésekkel tartalmazó, rugalmas, a változásokra reagálni képes komplex jövőkép kialakítása, mely olyan gazdasági, társadalmi, szociális, változásokra és negatív folyamatokra is tekintettel van, mint, amelyek az elmúlt években tapasztalható világméretű problémák is voltak (járvány, gazdasági problémák). A korábban megalkotott helyi stratégiák csak érintőlegesen, nem pedig célzottan tudtak reagálni ezekre a problémákra, így szükségessé vált egy célzott, viszonylag csekély forrásból, de a csekély forrás tudatos és átgondolt felhasználásával egy olyan stratégia megalkotása, mellyel katalizálni tudunk olyan folyamatokat, mely folyamatok eredményeként a térségben tapasztalható negatív hatások mérsékelhetők. Ez a stratégia a 2014-2020. ciklusban megalkotott stratégia volt, melynek továbbfejlesztésével jött létre a 2023-2027. programozási időszakra szóló HFS.

A Helyi Fejlesztési Stratégia célja, hogy a térségben **új vállalkozások induljanak**, a meglévő **vállalkozások fenntartható versenyképessége növekedjen**, ezért a stratégia kiemelten kezeli a

gazdaságfejlesztést, további jelentősége, hogy kezelhetővé válik a térség munkanélküliség növekedése. A térség környezeti adottságaira épülő **turizmusfejlesztés** eredményeként megőrizzzük a táj egyediségét, annak értékeit bemutathatóvá tesszük, mely hozzájárul a térség gazdasági fejlődéséhez, valamint a **munkanélküliség kezeléséhez**. A **fokozottan veszélyeztetett, hátrányos helyzetű csoportok** (pályakezdő fiatalok, megváltozott munkaképességűek, 50 év feletti, testi, illetve szellemi fogyatékosokkal élők, romák, nehéz szociális helyzetben élők, nők) támogatása kiemelt célja a stratégiának, hátrányos helyzetű munkavállaló alkalmazásával segítséget nyújt a stratégia ezen emberek elhelyezkedésében, munkavállalásában (I. intézkedés). A **helyi termékek népszerűsítése** szintén a térség egyediségét erősíti, a hagyományok megőrzése közös érdekünk, mely együttműködésben sokkal hatékonyabban éri el célját. **Településkép, mint tájérték megőrzése**, a turizmusfejlesztéshez kapcsolódik, hiszen a megnyerő, rendezett településkép turizmusnövelő hatása bizonyított, melynek eredménye a gazdaságfejlesztés, **önkormányzatok leterheltségének csökkentése**. A **civil szervezetek megerősítése** szintén kiemelt cél, hiszen ezen szervezetek tevékenysége igen sokrétű, számtalan területet foglal magába (sport, közbiztonság, szociális terület, stb.), mely területek nélkül a térség nem tud működni. További cél a **megújuló erőforrások** alkalmazásának arányaiban történő további növelése. A stratégia megvalósítása során a térségben **új vállalkozások** jönnek létre, illetve **meglévő vállalkozások** versenyképessége nő, a foglalkoztatottság nő, így a **munkanélküliség csökken**, a **megújuló energiaforrások** alkalmazásával, illetve a térség **turisztikai értékeire** épített fejlesztésekkel pedig a fenntartható fejlődés hosszútávon biztosított, továbbá a térség élhetőbbé/vonzóbbá válik.

8.2 A stratégia célhierarchiája

Jövőkép

A Helyi Fejlesztési Stratégia megvalósítása során a térségben új vállalkozások jönnek létre, illetve meglévő vállalkozások fenntartható versenyképessége nő, a foglalkoztatottság nő, így a munkanélküliség csökken, a megújuló energiaforrások alkalmazásával, illetve a térség turisztikai értékeire épített fejlesztésekkel pedig a fenntartható fejlődés hosszútávon biztosított, továbbá a térség élhetőbbé/vonzóbbá válik.

Átfogó cél(ok)

1. **A térség adottságaira épülő, fenntartható fejlődést biztosító gazdaság- és területfejlesztés (Fő cél:** a vidéki térségekben a mikro- kisvállalkozások indítása, fenntartása, erősítése; **Alcéllok:** helyi termékek és szolgáltatások fejlesztése; kis eszközigényű élelmiszer-feldolgozási beruházások fejlesztése; helyi kézműves-és kisipari réteg fejlesztése (pl: festő, kőműves, asztalos, autószerelő stb); megújuló energia, klímabarát, víz visszatartási, környezetvédelmi megoldások alkalmazása helyi szinten; a vidéki térség, mint vállalkozási tér és lakóhely erősítése; helyi összefogásra épülő, a természeti és egyéb értékeket, adottságokat, hagyományokat és egyedi termékeket bemutató komplex, fenntartható turisztikai, vendéglátóipari programok kidolgozása, megvalósítása, turisztikai attrakciók létrehozása; a fiatalok helyben tartásának támogatása, letelepedésük segítése, az elvándorlás megelőzése, munkahelyteremtés)
2. **A térségben jelentkező negatív folyamatok mérséklését célzó fejlesztések, hátrányos helyzetű csoportok támogatása, munkanélküliség, szegénység kezelése, vidéki élet feltételeinek javítása (Fő cél:** közösségi élet, közösségi marketing, közösségi terek infrastrukturális fejlesztése, épített és kulturális örökség megőrzése; **Alcéllok:** kedvezőtlen szociális helyzetben élők felzárkóztatásának ösztönzése, esélyegyenlőség és a társadalmi befogadás javítása; élhetőbb vidék, településkép megújítása)

A fentiekben meghatározott célok a helyi térségben felmerült problémákra reagálnak, fejlesztési igényként jelentkeztek, így ezen tématerületek támogatása célja jelen stratégiának. A specifikus célok az átfogó célok mérhető fejlesztési eredménymutatójaként jelennek meg.

Ssz.	Specifikus célok	Eredménymutatók megnevezése	Célértékek
1.	Vállalkozásfejlesztés, megújuló erőforrások alkalmazása	Támogatott projektek által létrehozott új munkahelyek száma (FTE (Full Time Equivalent, Teljes munkaidő egyenértékes)) Létrehozott új szolgáltatások/termékek száma Megújuló erőforrások száma	5 db 8-436 db 1-436 db
2.	Turizmusfejlesztés	Támogatott projektek által létrehozott új turisztikai attrakciók száma Létrehozott új turisztikai szolgáltatások száma	8-436 db 8-436 db
3.	Helyi termékek népszerűsítése	Támogatott projekt keretében összefogásban szereplő helyi termékek darabszáma	1-5 db
4.	Településkép megőrzése	Támogatott projekt keretében, településkép megítélésében jelentős szereppel bíró felújítással érintett épületek/építmények száma	1-5 db
5.	Civil szervezetek tevékenységének támogatása	Támogatott projektek által a fejlesztéssel érintett lakosság száma	100-9000 fő
6.	Rendezvények támogatása	Helyi rendezvények száma	1-5 db

Intézkedések (beavatkozási területek)	Melyik specifikus cél(ok)hoz járul hozzá					
	1.	2.	3.	4.	5.	6.
1. Térségi induló és működő vállalkozások ösztönzése és támogatása, fenntartható versenyképesség	X	X	X			

9. Cselekvési terv

9.1 Az intézkedések leírása

I. Intézkedés

1) **Az I. intézkedés megnevezése: Térségi induló és működő vállalkozások ösztönzése és támogatása, fenntartható versenyképesség**

2) **Specifikus célok:** Vállalkozásfejlesztés, megújuló erőforrások alkalmazása, Turizmusfejlesztés, Helyi termékek népszerűsítése.

3) **Indoklás, alátámasztás:** - A térségben a mikro- és kisvállalkozások alapvető tökehiánnyal küzdenek, melyek gátat szabnak a fejlődésüknek, innovatív technológiák alkalmazásának, így összességében a fennmaradásuknak. A vállalkozások támogatásával új, innovatív technológiák, megújuló erőforrások alkalmazását helyezük előtérbe az építési és eszközbeszerzéssel érintett fejlesztéseken túl. Az intézkedés hozzájárul a vállalkozások versenyképességének növeléséhez, új vállalkozások indulását teszi lehetővé, munkahelyeket teremt, illetve őriz meg, ezzel hozzájárul a térségben tapasztalható elvándorlás negatív hatásainak enyhítéséhez. A cél megvalósítása hozzájárul a fenntartható fejlődéshez, a klímaváltozás hatásainak csökkentéséhez, környezetvédelemhez és az erőforrások hatékonyságának növeléséhez. További cél a lakosság helyben tartása is. Az intézkedés keretében támogatásban részesülnek munkahelyet teremtő induló és működő vállalkozások, munkahelyet megőrző működő vállalkozások, melyek tevékenységüket a Helyi Fejlesztési Stratégia településein végzik. Támogatásra kerülnek továbbá olyan vállalkozások, melyek végzett vagy tervezett tevékenységük keretében előtérbe helyezik megújuló erőforrások alkalmazását, hozzájárulva így a fenntartható fejlődés biztosításához. Az intézkedés hozzájárul a vállalkozások tevékenységi körébe tartozó fejlesztéseken túl új tevékenységek, új szolgáltatások bevezetéséhez szükséges fejlesztésekhez.

- A Helyi Fejlesztési Stratégia által lefedett terület természeti adottságait tekintve igen sokrétű, megőrzése közös nemzeti érdek. Ezen természeti értékek (folyóvíz, holtágak, erdős területek, árterek stb.) döntően kihasználatlanok. A helyi környezeti adottságokra épülő turizmusfejlesztés eredményeként a természeti értékek megőrzésre kerülnek, turisztikai vonzerőt jelentenek majd, melyek növelik a térség turisztikai szálláshelyein eltöltött vendégéjszakák számát. Fejlesztés elsődleges célja tehát a térségben újdonságként jelentkező turisztikai attrakciók számának növelése, melyek hozzájárulnak a térség környezeti állapotának megőrzéséhez, valamint gazdaságfejlesztéshez is a turisták számának növekedésével. Támogatásra kerülnek azok a projektek, melyek elsődleges célja a térség környezeti adottságaira épülő turisztikai attrakciók létrehozása. Támogatható tevékenység a meglévő turisztikai szálláshelyek korszerűsítése, melyek meglévő vagy új turisztikai attrakciókra épülnek. **Turisztikai attrakció:** A Tiszazugi LEADER HACS illetékességi területén megtalálható, környezeti adottságokra, természeti értékekre épülő szolgáltatás vagy szolgáltatások.

4) **A támogatható tevékenységek meghatározása:**

- Építési tevékenység
- Eszközbeszerzés
- Egyéb szolgáltatások, beleértve a tájékoztatás és nyilvánosság biztosításának kötelező tevékenységét
- Projekt-előkészítés, tervezés
- Projektmenedzsment
- Marketing
- Jármű beszerzés (kizárólag N1 gépjárműkategória)

5) **Nem támogatható tevékenységek meghatározása:**

- Személygépjármű beszerzés
- Élő állat vásárlás

- Használt árucikkek beszerzése
- Támogatási jogosultságok megvásárlása
- Lágyszárú növények
- Lőfegyverek
- Pirotechnikai eszközök

6) **Kiegészítő jelleg, lehatárolás:**

Az Intézkedés a KAP ST fő céljait (fenntartható gazdasági növekedés, természet- és környezetvédelem, klímaváltozással szembeni fellépés, megújuló vidék/LEADER), továbbá a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Területfejlesztési Program 2021-2027 által elérendő célkitűzésekhez is kapcsolódik, mivel azokat helyi szinten támogatja/erősíti. Az Intézkedés megoldásokat kínál a vállalkozások versenyképességének növeléséhez, az elvándorlás csökkentéséhez, klímavédelmi célok teljesítéséhez, turizmusfejlesztéshez. (További lehatárolási alapelvek a stratégia 6. fejezetében)

Hozzáadott LEADER érték: Alulról jövő kezdeményezésként, együttműködő megállapodás megkötése a Helyi Akciócsoporttal, melynek célja a Helyi Fejlesztési Stratégia időszakos aktualizálásában való konzultáción történő részvétel. A kedvezményezett legalább egy alkalommal köteles a fejlesztéssel érintett település önkormányzata részére önkéntes, közösségi szolgáltatást nyújtani, mely elősegíti az ágazatközi együttműködések kialakítását. A kedvezményezett vállalja, hogy a megvalósítást követően bemutatkozó anyagot készít a fejlesztésről, melyet eljuttat a LEADER Helyi Akciócsoport számára, honlapon történő megjelenés céljából, biztosítva a nyilvánosságot és a LEADER program népszerűsítését. A fejlesztés megvalósításához építési beruházás esetében helyi vagy HACS térségi vállalkozásokkal valósítja meg egy részét vagy egészét, melyről együttműködési megállapodást köt, mellyel a helyi vállalkozók piaci stabilitását segíti elő. A kedvezményezett vállalja, hogy a fejlesztés keretén belül beszerzett eszközök, gépek használatát és tárolását nem helyezi át a Tiszazugi LEADER HACS településeiről az üzemeltetési időszak alatt. A kedvezményezett részéről **Turisztikai Programcsomag** készítése, amely legalább 3 település turisztikai kínálatát tartalmazza. (Kizárólag turisztikai célú fejlesztés esetében)

Alapvetően azon projektek kerülnek kizárásra, amelyek hatályos támogatói okirattal rendelkeznek - az államháztartás alrendszeréből, vagy a Strukturális Alapokból származó konstrukciók forrásai kapcsán - a tervezett HF-ekre történő támogatási kérelem benyújtásakor ugyanazon megvalósítási helyre, ugyanazon tevékenység tekintetében. Ez alól kivételt képez, ha a HF-re benyújtandó fejlesztési igény a korábban fejlesztett tevékenység minőségi továbbfejlesztésére irányul a korábbi projekt eredményeinek fenntartásával. A korábbi pályázati konstrukciók bemutatását és a HF-től való lehatárolását a megalapozó dokumentumban vagy a projekt adatlapon szükséges bemutatni.

7) **A jogosultak köre:**

Induló és működő mikro- és kisvállalkozás, őstermelő, adószámmal rendelkező magánszemély.

8) **A kiválasztási kritériumok, alapelvek:**

Szabadon választott kötelezettségvállalások

- munkahelyet őriz meg vagy munkahelyet teremt,
- új terméket vagy új szolgáltatás hoz létre,
- hozzájárul a térség helyi sajátosságaihoz (térség erőforrásaira épülő termékek és szolgáltatások),
- nem lehet piactorzító, kiszorító hatású (ne a térség igényeit lefedő termékek és szolgáltatások fejlesztésére irányuljon, piac túltelítettségének elkerülése érdekében),
- hátrányos helyzetű munkavállalót alkalmaz a fejlesztés során (fiatal pályakezdő, 30 év alatti fiatal, roma, szellemi- és/vagy testi fogyatékos, nő, megváltozott munkaképességű, 50 év feletti, tartósan munkanélküli),
- megújuló erőforrások alkalmazása.

Jogosultsági kritériumok

- a) A támogatást igénylő átlátható szervezetnek minősül az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Áht.) 1. § 4. pontja és 50.§ (1) bekezdés c) pontja szerint.
- b) A támogatás igénylő a fejlesztéssel érintett településen a támogatási kérelem benyújtásának időpontjában lakcímmel, székhellyel, fiókteleppel vagy telephellyel rendelkezik.

9) Tervezett forrás:

- a) az adott beavatkozási területre/intézkedésre allokált forrás (összes közpénz: EU és nemzeti tárfinanszírozás) nagysága: 218.492.829 Ft.
- b) a támogatás intenzitása: - **legfeljebb 65 %**
- c) a projektméret korlátai: 500.000 – 25.000.000 Ft.
- d) a támogatás módja: hagyományos költségelszámolás.

10) A felhívás meghirdetésének tervezett ideje: 2024. január - 2024. június

11) A projektek megvalósítására rendelkezésre álló időtartam 24 hónap

12) Kimeneti indikátorok:

A támogatott projektek száma (8-436 db), A támogatott kedvezményezettek száma típus alapján megbontva (8-436 db), Létrehozott új szolgáltatások/termékek száma (8-436 db), Megújuló erőforrásokat alkalmazó projektek száma (8-436 db), Támogatott projektek által létrehozott új munkahelyek száma (FTE (Full Time Equivalent, Teljes munkaidő egyenértékelés) (5 db), Támogatott projektek által létrehozott új turisztikai attrakciók száma (8-436 db)

II. Intézkedés

1) A II. intézkedés megnevezése: Élhető vidék

2) Specifikus cél: Településkép megőrzése, Civil szervezetek tevékenységének támogatása, Rendezvények támogatása

3) Indoklás, alátámasztás:

- A térség civil szervezeteinek támogatása, mivel tevékenységük számtalan területet érintenek, így támogatásuk elengedhetetlen a térség működéséhez. Támogatásuk eredményeként a térségben a közösségi kezdeményezés alapelve erősödik, ágazatköziség valósul meg, mely hatékonyan képes reagálni a meglévő problémákra. Támogatás keretében a civil szervezet tevékenységéhez kapcsolódó fejlesztés támogatható.

- A Tiszazugi térség települései, mint vidéki térség épített örökségének megóvása fontos érdek, célja az épített örökség megőrzése az utókor számára, ugyanakkor a rendezett településkép turizmus területén elérhető látogatói számot nagymértékben növelheti, mely gazdasági előnyökkel jár. Beavatkozás célja a településkép megjelenésében jelentős szereppel bíró épületek felújítása, energiahatékonyságának javítása. A cél megvalósítása hozzájárul a fenntartható fejlődéshez, a klímaváltozás hatásainak csökkentéséhez, környezetvédelemhez és az erőforrások hatékonyságának növeléséhez. További cél a lakosság helyben tartása, illetve új értékek létrehozása. Támogatás keretében a településképben meghatározó elemként jelentkező épületek, építmények, közlekedési célokat szolgáló építmények felújítása/építése, új tájértékek építése valósulhat meg akár megújuló erőforrások alkalmazásával. **Új tájérték:** Olyan, a településképet meghatározó elemként jelentkező épületek, építmények, melyek korábban nem léteztek, így a térségben új elemként szerepelnek, hozzájárulva a településkép egyediségének megőrzéséhez.

- A rendezvények tartása is hozzájárul az életminőség javításához, a települések élhetőbbé tételéhez.

- Az intézkedés keretében bármely, közösségi célú fejlesztés vagy akár gazdasági tevékenységre irányuló beruházás is támogatható, mely a térség lakosainak életminőség javítására irányul, helyi értéket teremt vagy a támogatást igénylő önfenntartását segíti elő. A fejlesztés eredményeként a térségi élet meghatározó szereplői (Önkormányzatok, civil szervezetek, egyházak) által

megvalósított projektek révén a vidék élhetőbbé válik, gazdasági tevékenység esetén az önfenntartó képességük nő, az életminőség nő, így a térség népesség megtartó ereje nő.

4) A támogatható tevékenységek meghatározása:

- Építési tevékenység
- Eszközbeszerzés
- Rendezvény
- Tájékoztatás és nyilvánosság biztosítása
- Projekt-előkészítés, tervezés
- Projektmenedzsment
- Marketing
- Jármű beszerzés (kizárólag N1 gépjárműkategória)

5) Nem támogatható tevékenységek meghatározása:

- Személygépjármű beszerzés
- Élő állat vásárlás
- Használt árucikkek beszerzése
- Támogatási jogosultságok megvásárlása
- Lágyszárú növények
- Lőfegyverek
- Pirotechnikai eszközök

6) Kiegészítő jelleg, lehatárolás:

Az Intézkedés a KAP ST fő célja, (megújuló vidék/LEADER), továbbá a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Területfejlesztési Program 2021-2027 által elérendő célkitűzésekhez is kapcsolódik, mivel azokat helyi szinten támogatja/erősíti. Az Intézkedés megoldásokat kínál a hátrányos helyzetű csoportok felzárkóztatásához, vidéki élet élhetőbbé tételéhez/életminőség javításhoz. (További lehatárolási alapelvek a stratégia 6. fejezetében)

Hozzáadott LEADER érték: Alulról jövő kezdeményezésként, együttműködő megállapodás megkötése a Helyi Akciócsoporttal, melynek célja a Helyi Fejlesztési Stratégia időszakos aktualizálásában való konzultáción történő részvétel. A kedvezményezett vállalja, hogy a megvalósítást követően bemutatkozó anyagot készít a fejlesztésről, melyet eljuttat a LEADER Helyi Akciócsoport számára, honlapon történő megjelenés céljából, biztosítva a nyilvánosságot és a LEADER program népszerűsítését. A fejlesztés megvalósításához építési beruházás esetében helyi vagy HACS térségi vállalkozásokkal valósítja meg egy részét vagy egészét, melyről együttműködési megállapodást köt, mellyel a helyi vállalkozók piaci stabilitását segíti elő. A kedvezményezett vállalja, hogy a fejlesztés keretén belül beszerzett eszközök, gépek használatát és tárolását nem helyezi át a Tiszazugi LEADER HACS településeiről az üzemeltetési időszak alatt.

Alapvetően azon projektek kerülnek kizárásra, amelyek hatályos támogatói okirattal rendelkeznek - az államháztartás alrendszeréből, vagy a Strukturális Alapokból származó konstrukciók forrásai kapcsán - a tervezett HF-ekre történő támogatási kérelem benyújtásakor ugyanazon megvalósítási helyre, ugyanazon tevékenység tekintetében. Ez alól kivételt képez, ha a HF-re benyújtandó fejlesztési igény a korábban fejlesztett tevékenység minőségi továbbfejlesztésére irányul a korábbi projekt eredményeinek fenntartásával. A korábbi pályázati konstrukciók bemutatását és a HF-től való lehatárolását a megalapozó dokumentumban vagy a projekt adatlapon szükséges bemutatni.

7) A jogosultak köre:

- Jogi személyiségű nonprofit szervezetek (egyházi jogi személyek, alapítványok, nonprofit gazdasági társaságok, egyesületek)
- Költségvetési szervek (helyi- és nemzeti önkormányzatok)

8) **A kiválasztási kritériumok, alapelvek:**

Szabadon választott kötelezettségvállalások

- Hátrányos helyzetű, kirekesztett csoportokkal kapcsolatos a fejlesztés,
- A fejlesztésben szerepet játszik az egészséges életmódra nevelésben.
- Fejlesztéshez megújuló erőforrásokat alkalmaz,
- Új településképi értéket teremt/meglévő, településképi szerepet játszó épületet vagy építményt újít fel (új tájértéket hoz létre),
- Közösségi célú a fejlesztés.

Jogosultsági kritériumok

- a) A támogatást igénylő átlátható szervezetnek minősül az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Áht.) 1. § 4. pontja és 50.§ (1) bekezdés c) pontja szerint.
- b) A támogatás igénylő a fejlesztéssel érintett településen a támogatási kérelem benyújtásának időpontjában lakcímmel, székhellyel, fiókteleppel vagy telephellyel rendelkezik.

9) **Tervezett forrás:**

- a) az adott beavatkozási területre/intézkedésre allokált forrás (összes közpénz: EU és nemzeti tárfinanszírozás) nagysága: 143.995.220 Ft.
- b) a támogatás intenzitása: - **legfeljebb 65%**
- **legfeljebb 100%** (a megvalósítani kívánt beruházás támogatási intenzitása, ami nem jár gazdasági versenytorzító hatással (2021/2115 EU rendelet 73. cikk c) iv. pont szerinti ún. nem termelő beruházások). Az ilyen beruházás nem járhat gazdasági tevékenységgel, a támogatást igénylő nem realizálhat abból profitot, és a projekt eredménye mindenki számára ingyenesen elérhető, látogatható, igénybe vehető kell legyen.)
- c) a projektméret korlátai: 500.000 – 30.000.000 Ft.
- d) a támogatás módja: hagyományos költségelszámolás.

10) **A felhívás meghirdetésének tervezett ideje:** 2024. január - 2024. június

11) **A projektek megvalósítására rendelkezésre álló időtartam:** 24 hónap

12) **Kimeneti indikátorok:**

A támogatott projektek száma (4-287 db), A támogatott kedvezményezettek száma típus alapján megbontva (4-287 db), Megújuló erőforrásokat alkalmazó projektek száma (4-287 db), Támogatott projekt keretében, településképi megítélésében jelentős szereppel bíró felújítással érintett épületek/építmények száma (1-5 db), Támogatott projektek által a fejlesztéssel érintett lakosság száma (100-9000 fő).

9.2 Együttműködések

a) **Térségek közötti és nemzetközi együttműködések megvalósítása**

Az előző időszakban a Tiszazugi LEADER Helyi Akciócsoport folyamatos együttműködésben részt vett az illetékességi területe szereplőivel összefüggésben lévő projektekben, mint például a Foglalkoztatási paktum megvalósítása a Kunszentmártoni Járásban, illetve a Vadgazdálkodás bemutatása, jó gyakorlatok átadása Jász-Nagykun-Szolnok megyében elnevezésű a Vidékfejlesztési Program Irányító Hatósága, által meghirdetett, a Leader Helyi Akciócsoportok együttműködési

tevékenységeinek előkészítése és megvalósítása projekt keretében, mint koordináló szervezet. A 2023-2027. programozási időszakban a Tiszazugi LEADER HACS elsősorban a térségek közötti együttműködésekben szeretne részt venni, hiszen a térségben a problémák azonosak vagy nagyon hasonlóak, így közösen tud akár több HACS is fellépni ezen problémák ellen, egymás hatásait erősítve. Együttműködési lehetőség a jó gyakorlatok feltérképezése és átadása is, eszközbeszerzéssel és építési tevékenységgel. Forrásigény: 20.000.000 Ft.

b) Egyéb együttműködések megvalósítása

A jelen tervezési időszakban nem releváns.

9.3 Kommunikációs terv

A Tiszazugi LEADER Helyi Akciócsoport a Helyi Fejlesztési Stratégia összeállítása, illetve a stratégia megvalósítása során kiemelt fontosságot biztosít a kommunikációra és a nyilvánosság tájékoztatására. A nyilvánosság biztosítása valamennyi szféra (vállalkozói, civil és közsféra) számára fontos, hiszen a Tiszazugi LEADER Egyesület tagsága a felsorolt szférákból kerül ki döntően. A Helyi Fejlesztési Stratégia összeállítása, illetve megvalósítása során a nyílt, közérthető tájékoztatás első lépés a stratégia sikeres megvalósítása felé, valamint a megvalósításra érdemes, a stratégia céljaihoz igazodó fejlesztési projektek kiválasztásához elengedhetetlen. A Tájékoztatás célcsoportja tehát valamennyi a térségben érdekelt szférák tagjai, illetve a teljes lakosság. A **teljes nyilvánosság** hozzájárult a térség igényeihez igazodó stratégia kidolgozásához, illetve a rendelkezésre álló fejlesztési források hatékony felhasználásához.

A nyilvánosság biztosítása érdekében több kommunikációs eszközt alkalmazunk, melyek:

- **Fórum/közgyűlés:** célja a személyes kapcsolattartás, az információk közvetlenebb átadása, a közérthetőség biztosítása. Alkalmazása folyamatos.

- **Honlap:** A Helyi Akciócsoport saját honlapot működtet, melynek célja a széleskörű elérhetőség, így az információk átadásának folyamatos biztosítása. Alkalmazása folyamatos.

- **Felhívás/Hirdetés:** Célja a Helyi Fejlesztési Stratégia kidolgozása során a folyamat ismertetése, vélemények, észrevételek összegyűjtése, valamint a tervezési folyamatba történő bevonás, a stratégia megvalósítása során pedig a pályázati kiírásokra való figyelemfelhívás. Alkalmazása időszakos.

- **E-mail:** Elektronikus levél alkalmazásával az információk közvetlen az érdeklődők felé jut el, melyből gyorsan értesülhetnek az aktuális folyamatokról. Alkalmazása folyamatos.

- **Projektgyűjtő adatlap:** Célja a Tiszazugi térségben szereplők fejlesztési igényeinek felmérése, melyek a stratégia tervezés során beépítésre kerültek. Alkalmazása időszakos. Beérkezett 12 db.

- **Bemutakozó anyag a honlapon:** Célja a térségben megvalósult fejlesztések bemutatása a teljes nyilvánosság előtt.

- **Személyes kapcsolattartás:** A Helyi Akciócsoport személyes kapcsolattartás keretében munkaszervezeti irodájában, előre meghatározott nyitvatartási időben biztosítja a nyilvánosságot a Helyi Fejlesztési Stratégia összeállítása során, valamint folyamatosan, a stratégia megvalósítása során. A Helyi Akciócsoport a stratégia összeállítása során, a pályázati felhívások megjelenését követően folyamatosan biztosítja a dokumentumokba történő betekintést minden érdeklődő számára. Ennek célja az átláthatóság biztosítása. A kívülről érkező dokumentumok érkeztetése, iktatása folyamatos, nyomon követhető, a Helyi Akciócsoport belső dokumentumai pedig irattározásra kerülnek. A dokumentumok kezelése valamennyi munkaszervezeti tag felelőségi körébe beletartozik, a stratégia összeállításának időpontjában 2 fő. A kommunikációs eszközök alkalmazása a Helyi Akciócsoport működési forrásaiból működtethetőek, alkalmazásuk a pályázati felhívások megjelenése előtt fokozottabb, így nagyobb pénzügyi kiadást jelentenek, melyek biztosítottak. A Helyi Fejlesztési Stratégia megvalósítása során valamennyi dokumentum megtekinthető személyesen a HACS irodájában (5440 Kunszentmárton, Köztársaság tér 8.), illetve a www.tiszazugleader.eu weboldalon.

9.4 Egyéb, a HACS által megvalósított projektek

Terveink között szerepel a „Tiszazug Brand” kialakítása, mely a Tiszazug településeit fogja össze, civil szervezetek és önkormányzatokon keresztül (információs táblák, kiadványok, hagyományörzés, rendezvény, eszközbeszerzés, építési tevékenység stb.). Célja a térség hagyományainak, termékeinek, összegyűjtése és bemutatása. Forrásigény: 10.000.000 Ft.

10. Monitoring és indikátorok

A monitoring folyamatok eredményeinek révén az Európai Bizottság értékes információkhoz jut, amelyek:

- elemzési szempontból szilárdan megalapozzák a jövőbeni szakpolitikai tervezőmunkát;
- segítséget nyújtanak a szakpolitikai célkitűzések és a programok célkitűzéseinek kidolgozásához, a későbbiekben pedig eszközül szolgálnak a kitűzött célok hosszú távú megvalósulásának mérése során.

A monitoring megfelelő végrehajtásának feltétele, hogy a szakpolitikai célkitűzések és a tervezett intézkedések összhangban legyenek egymással. A kiegyensúlyozott területfejlesztés, során hangsúlyos szerepet kap a foglalkoztatás és növekedés előmozdítása, illetve a szegénység visszaszorítása a vidéki térségekben. A közös kereten belül végzett értékelés a szakpolitikai intervenciós intézkedések hatását hivatott felmérni. Az értékelés tényekkel szolgál a döntéshozatali munkához, és javítja a KAP keretében végrehajtott intervenciós intézkedések hatékonyságát, hasznosságát és eredményességét. Ezen túlmenően az átláthatóságot és az elszámoltathatóságot is növeli, és előmozdítja a kapcsolódó tanulási folyamatokat. Annak érdekében, hogy az értékelések szerves részét képezzék a szakpolitikai döntéshozatali folyamatnak, és teljesüljenek az előírt referenciaértékek, a Bizottság iránymutatásokat és eszköztárat dolgozott ki a jogalkotás minőségének javítása érdekében, melyek követelményeket fogalmaznak meg, és ismertetik a bevált módszereket a KAP kiértékelésére vonatkozóan. 2021. december 6-án az Európai Parlament és a Tanács elfogadta a KAP-stratégiai tervekhez nyújtott támogatásra vonatkozó szabályok megállapításáról szóló (EU) 2021/2115 rendeletet. Ez a rendelet létrehozta a teljesítmény-, monitoring és -értékelési keretet, amelyet 2023 és 2027 között kell majd alkalmazni a közös agrárpolitikára vonatkozóan. A teljesítmény-, monitoring és -értékelési keret elősegíti, hogy a szakpolitikai hangsúly a szabályoknak való megfelelésről a teljesítményre és az eredményekre helyeződjön át. Ez az új teljesítményalapú teljesítési modell közös teljesítménymutatókat alkalmaz.

Ezek közé a közös teljesítménymutatók közé tartoznak a következő indikátorok:

- kimeneti mutatók, amelyek a KAP végrehajtásának nyomon követésére fognak szolgálni;
- eredménymutatók, amelyek segítségével figyelemmel lehet kísérni, milyen előrelépést érnek el az uniós országok az előre kitűzött célértékek teljesítése terén;
- kontextus- és hatásmutatók, amelyek használatával meg lehet állapítani, hogy általánosságban hogyan teljesít, a szakpolitika a KAP célkitűzéseire képest.

A HACS-okra vonatkozó adatok

- A HACS tervezési területével lefedett települések száma, a lakossági adatok (a HACS területének népességére vonatkozó információ).
- A HACS tagjainak teljes száma az alábbi bontás szerint:
  - azok amelyek valamely közigazgatási szervet képviselnek;
  - azok, amelyek helyi magángazdasági érdekeket képviselnek (például gazdasági szervezetek, helyi vállalkozások stb.);
  - azok, amelyek helyi szociális érdekeket képviselnek (például nem kormányzati szervezetek, helyi egyesületek stb.), valamint
  - az egyéb eltérő kategóriákba sorolható tagok.
- A HACS döntéshozó testületét alkotó HACS tagok teljes száma szervezettípus szerinti bontásban:
  - azon tagok száma, akik valamely közigazgatási szervet képviselnek;
  - azon tagok száma, akik/amelyek helyi magángazdasági érdekeket (például gazdasági szervezeteket, helyi vállalkozásokat stb.) képviselnek;
  - azon tagok száma, akik/amelyek helyi szociális érdekeket (például nem kormányzati szervezeteket, helyi egyesületeket stb.) képviselnek;
  - azon tagok száma, akik/amelyek az egyéb eltérő kategóriákba sorolhatóak.
- A HACS döntéshozó testületét alkotó HACS tagok neve.

- A HACS döntéshozó testületét alkotó tagok életkora, kiemelten a fiatalok száma a HACS döntéshozó testületében, 41. életévét be nem töltött személy.

A HACS-ok tevékenységeire vonatkozó adatok

- A HACS által végrehajtott műveletek száma összesen (a HF-ek keretében kibocsátott TO-kban szereplő kedvezményezettek megbontása jogi státusz szerint):
  - a magánszemélyek vagy vállalkozások által végrehajtott műveletek száma;
  - a közigazgatási szervek által végrehajtott műveletek száma;
  - a helyi magángazdasági érdekek képviselői (például vállalkozói szövetségek, kereskedelmi kamara stb.) által végrehajtott műveletek száma;
  - a helyi szociális érdekek képviselői (például nem kormányzati szervezetek, helyi egyesületek stb.) által végrehajtott műveletek száma;
  - a kutatási szervezetek által végrehajtott műveletek száma;
  - a több, különböző típusú szereplő által közösen végrehajtott műveletek száma;
  - eltérő kategóriákba tartozó szereplő által végrehajtott műveletek száma.
- A HACS által végrehajtott interregionális együttműködési projektek száma.
- A HACS által végrehajtott transznacionális együttműködési projektek száma.
- A tudástranszferhez kapcsolódó műveletek száma, beleértve a fenntartható, gazdasági, társadalmi, környezeti és éghajlatbarát teljesítményre vonatkozó tanácsadást, képzést és tudáscserét.
- A termelői szervezetekkel, a helyi piacokkal, a rövid ellátási láncokkal és a minőségrendszerekkel kapcsolatos műveletek száma, beleértve a beruházások támogatását, a marketingtevékenységeket stb.
- A megújuló energia-termelési kapacitásokhoz kapcsolódó műveletek száma, beleértve a biomassza alapú energiatermelés kapacitásaihoz kapcsolódó műveleteket is.
- A környezeti fenntarthatósághoz, valamint az éghajlatváltozás mérséklésével és az ahhoz való alkalmazkodással kapcsolatos célok eléréséhez hozzájáruló műveletek száma a vidéki térségekben.
- A munkahelyteremtő műveletek száma.
- A vidéki vállalkozásokat – többek között a biomassza alapú gazdaság területén működő vállalkozásokat – támogató műveletek száma.
- Az intelligens falvakra vonatkozó stratégiákkal kapcsolatos műveletek száma.
- A szolgáltatásokhoz és az infrastruktúrához, többek között a széles sávú rendszerekhez való hozzáférést javító műveletek száma.
- A társadalmi befogadás területén végrehajtott műveletek száma.
- Az egyéb, eltérő kategóriákba tartozó műveletek száma.

10.1 Monitoring

A közös kereten belül végzett monitoring kulcsfontosságú információkkal szolgál a KAP végrehajtásáról. Az Európai Bizottság szorosan nyomon követi a mezőgazdasági piacok alakulását, a vidékfejlesztés terén jelentkező fejleményeket és a KAP forrásainak felhasználását.

1. Helyi felhívás előkészítése

A Helyi Felhívások tervezésekor az 10.2 fejezetben található indikátor táblázatban szereplő, számszerűsíthető és mérhető adatok bekérése beépítésre kerül a felhívásba. Az adatok szolgáltatása a támogatási kérelem benyújtásával történik, melyek az indikátor táblázat adatainak mérésére szolgál.

2. A támogatási kérelmek benyújtásakor, illetve feldolgozásakor várt adatok

Az adatok szolgáltatása a támogatási kérelem benyújtásával történik, melyek az indikátor táblázat adatainak mérésére szolgál.

3. Monitoring

Az egyes HF-ek végrehajtása során keletkező fő adatok (forráskeret nyilvántartás, kötelezettségvállalás nyilvántartás, pénzügy). A nyilvántartások vezetése az elektronikus rendszerek (IIER) és központi adatszolgáltatás (IH) segítségével történik.

4. Ellenőrzések

A rendszer működése során alapvető elvárás, hogy biztosítani kell az elsődleges adatforrásokból származó adatok pontosságát:

- Formai ellenőrzés (megfelelő formátumú adat szerepel-e a mezőben)
- Logikai ellenőrzés (bizonyos összefüggések alapján vizsgálja az adatok megfelelőségét).

A monitoring adatok feldolgozását támogatási kérelmek benyújtása után tervezzük, a kérelem dokumentumai alapján, így pontos képet kaphatunk az egyes intézkedésekben definiált indikátor mutatókról. A mutatók alapján az egyes intézkedésekben meghatározott célok, eredmény indikátorok mérhetőek le, melyek a későbbi HFS felülvizsgálatkor kiindulási pontként szolgálnak. A HACS a saját teljesítményét, elérni kívánt céljait egyrészt a monitoring adatgyűjtéssel, a támogatási kérelmek benyújtását követően végzi el, valamint az időszakos elnökségi üléseken (HFS értékelése, intézkedések értékelése, egyesületi mérleg). A felülvizsgálati eredmények kommunikálása és terjesztése egyrészt a HFS-ben történt módosítások közzétételével, a HACS értékelése pedig az egyesületi üléseken készült jegyzőkönyvekkel történik.

10.2 Az indikátorok megadása

Az alábbi táblázatban a támogatásban részesült projektek megvalósulása esetén minimálisan elvárt eredménymutatók szerepelnek kumulált értékekkel, mely értékek ténylegesen várhatóan magasabbak lesznek.

Indikátor neve	Indikátor leírása	Indikátor mértékegysége	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Képzésben, tanácsadásban, ismeretcsereben résztvevők száma	R.1 ^{PR} A teljesítmény javítása ismeretek és innováció révén: A fenntartható gazdasági, társadalmi, környezeti, éghajlattal és az erőforrások hatékonyságával kapcsolatos teljesítmény javítása érdekében tanácsadásban részesülő, illetve képzésben, ismeretcsereben vagy az európai innovációs partnerség KAP által támogatott operatív csoportjaiban részt vevő személyek száma	személyek száma	-	-	-	-	-	-	-
Termelői csoportokban, termelői szervezetekben, helyi piacokon, rövid ellátási láncokban és minőségrendszerekben részt vevő gazdaságok száma	R.10 ^{PR} Az ellátási lánc szervezettségének javítása: A KAP keretében támogatott termelői csoportokban, termelői szervezetekben, helyi piacokon, rövid ellátási láncokban és minőségrendszerekben részt vevő gazdaságok aránya	gazdaságok száma	-	-	-	-	-	-	-
	R.15 A mezőgazdaságból,	kilowatt	-	-	-	-	-	-	-

Kiépített megújuló energiatermelő kapacitás	erdészetből, valamint egyéb megújuló forrásokból származó megújuló energia: Támogatott beruházások a megújulóenergia-termelés kapacitásbővítésébe, a biomassza-alapú energiák termelését is beleértve (kW)									37
	Napelemes fejlesztések	db	-	-	-	-	1	-	-	
	Biomassza		-	-	-	-	-	-	-	
	Egyéb		-	-	-	-	-	-	-	
Új munkahelyek száma	R.37 Növekedés és munkahelyteremtés a vidéki térségekben: KAP-projektek keretében támogatott új munkahelyek (önfoglalkoztatás is, de a projekt kiépítéséhez szükséges munka nem)	teljes munkaidős egyenérték	-	-	-	-	5	-	-	
A KAP támogatással fejlesztett vidéki gazdaságok száma	R.39 A vidéki gazdaság fejlesztése: A KAP keretében nyújtott támogatással fejlesztett vidéki gazdaságok, köztük a biomassza alapú gazdaságok száma	gazdaságok száma	-	-	-	-	-	-	-	
A támogatott „okos falu” stratégiák száma	R.40 A vidéki gazdaság okos átmenete: A támogatott „okos falu” stratégiák száma	„okos falu” stratégiák száma	-	-	-	-	-	-	-	
A szolgáltatásokhoz és az infrastruktúrához jobb hozzáféréssel rendelkező vidéki lakosság száma	R.41 ^{PR} Összeköttetés teremtése Európa vidéki térségei között: A szolgáltatásokhoz és az infrastruktúrához a KAP- támogatásnak köszönhetően jobb hozzáféréssel rendelkező vidéki lakosság aránya	fő	-	-	-	-	28532	-	-	
Rendezvényeken résztvevők száma + felzárkóztatási projektek érintettjeinek száma	R.42 A társadalmi befogadás előmozdítása: A társadalmi befogadást célzó, támogatásban részesülő projektekkal érintett személyek száma	fő	-	-	-	-	100	-	-	

Beszerzett eszközök száma	A projekt keretében beszerzett eszközök száma	db	-	-	-	-	8	-	-
Fejlesztéssel érintett vállalkozások száma	Fejlesztéssel érintett vállalkozások száma	db	-	-	-	-	8	-	-
Fejlesztéssel érintett önkormányzatok száma	Fejlesztéssel érintett önkormányzatok száma	db	-	-	-	-	3	-	-
Fejlesztéssel érintett szervezetek száma	Fejlesztéssel érintett szervezetek száma	db	-	-	-	-	8	-	-
Megvalósult rendezvények száma	A projekt keretében megvalósult rendezvények száma	db	-	-	-	-	1	-	-
A támogatott projektek száma I. Intézkedés	A Támogatott projektek száma	db	-	-	-	-	8	-	-
A támogatott kedvezményezettek száma típus alapján megbontva I. Intézkedés	A támogatott kedvezményezettek száma típus alapján megbontva	db	-	-	-	-	8	-	-
Létrehozott új szolgáltatások/termékek száma I. Intézkedés	Létrehozott új szolgáltatások/termékek száma	db	-	-	-	-	8	-	-
Megújuló erőforrásokat alkalmazó projektek száma I. Intézkedés	Megújuló erőforrásokat alkalmazó projektek száma	db	-	-	-	-	1	-	-
Támogatott projektek által létrehozott új turisztikai attrakciók száma I. Intézkedés	Támogatott projektek által létrehozott új turisztikai attrakciók száma	db	-	-	-	-	2	-	-
A támogatott projektek száma II. Intézkedés	A támogatott projektek száma	db	-	-	-	-	4	-	-
A támogatott kedvezményezettek száma típus alapján megbontva II. Intézkedés	A támogatott kedvezményezettek száma típus alapján megbontva	db	-	-	-	-	4	-	-
Megújuló erőforrásokat alkalmazó projektek száma II. Intézkedés	Megújuló erőforrásokat alkalmazó projektek száma	db	-	-	-	-	2	-	-
Támogatott projekt keretében, településkép megítélésében jelentős szereppel bíró felújítással érintett épületek/építmények száma II. Intézkedés	Támogatott projekt keretében, településkép megítélésében jelentős szereppel bíró felújítással érintett épületek/építmények száma	db	-	-	-	-	1	-	-
Támogatott projektek által a fejlesztéssel érintett lakosság száma II. Intézkedés	Támogatott projektek által a fejlesztéssel érintett lakosság száma	fő	-	-	-	-	100	-	-
Specifikus célok									
Létrehozott új szolgáltatások/termékek	Létrehozott új szolgáltatások/termékek száma	db	-	-	-	-	8	-	-

száma I. Intézkedés (vállalkozásfejlesztés)									
Megújuló erőforrások száma I. Intézkedés (vállalkozásfejlesztés)	Megújuló erőforrások száma	db	-	-	-	-	1	-	-
Támogatott projektek által létrehozott új turisztikai attrakciók száma I. Intézkedés (turizmusfejlesztés)	Támogatott projektek által létrehozott új turisztikai attrakciók száma	db	-	-	-	-	2	-	-
Létrehozott új turisztikai szolgáltatások száma I. Intézkedés (turizmusfejlesztés)	Létrehozott új turisztikai szolgáltatások száma	db	-	-	-	-	2	-	-
Támogatott projekt keretében összefogásban szereplő helyi termékek darabszáma I. és II. Intézkedés	Támogatott projekt keretében összefogásban szereplő helyi termékek darabszáma	db	-	-	-	-	1	-	-
Támogatott projekt keretében, településkép megítélésében jelentős szereppel bíró felújítással érintett épületek/építmények száma II. Intézkedés	Támogatott projekt keretében, településkép megítélésében jelentős szereppel bíró felújítással érintett épületek/építmények száma	db	-	-	-	-	1	-	-
Támogatott projektek által a fejlesztéssel érintett lakosság száma II. Intézkedés	Támogatott projektek által a fejlesztéssel érintett lakosság száma	fő	-	-	-	-	100	-	-
Helyi rendezvények száma II. Intézkedés	Helyi rendezvények száma	db	-	-	-	-	1	-	-

11. Indikatív pénzügyi terv

a) A HFS fejlesztési forrásfelhasználásának ütemezése (millió Ft)

Ssz.	Az intézkedések megnevezése	2023	2024	2025	2026	2027	Összesen	%
1.	Térségi induló és működő vállalkozások ösztönzése és támogatása, fenntartható versenyképesség		218.492.829 Ft.				218.492.829 Ft.	58,66
2.	Élhető vidék		143.995.220 Ft.				143.995.220 Ft.	38,66
3.	Saját projekt		10.000.000 Ft				10.000.000 Ft.	2,68
	Összesen		372.488.049 Ft.				372.488.049 Ft.	100

40

b) A HACS működési és animációs forrásfelhasználásának ütemezése (Ft)

	2023	2024	2025	2026	2027	Összesen
Működési költségek	0	27.800.000	27.800.000	27.800.000	27.000.000	110.400.000
Animációs költségek	0	200.000	200.000	200.000	200.000	800.000
Egyéb tervezett bevételek	1.500.000	1.500.000	1.500.000	1.500.000	1.500.000	7.500.000
Összesen	1.500.000	29.500.000	29.500.000	29.500.000	28.700.000	

Mellékletek

1. számú melléklet: A HACS összetételének részletes bemutatása
2. számú melléklet: Tiszazugi LEADER HACS illetékességi területe
3. számú melléklet: Élővilág bemutatása
4. számú melléklet: gazdasági, társadalmi mutatók
5. számú melléklet nyilvánosság bemutatása
6. számú melléklet SWOT analízis elemei
7. számú melléklet SWOT analízis

Mellékletek

1. számú melléklet: A HACS összetételének részletes bemutatása

a) A HACS összetétele (elnökség, tagság, munkacsoportok taglistája név/szervezet, a HACS-ban betöltött pozíció és a szakterület megnevezésével)

A Tiszazugi LEADER Egyesület jelenleg **35** taggal működik, melynek elosztása a következőképpen alakul 12 közszféra (34%), 12 üzleti sféra (34%) és 11 civil sféra (32%). Az **elnökség** 9 tagból áll, összetétele: **3 közszféra (33%), 4 üzleti sféra (45%) és 2 civil sféra (22 %)** képviselő, így **megfelel a 1303/2013/EU Rendelet (2013. december 17.) 32. cikk (2) bekezdés b) pontjában meghatározott előírásoknak**. A felügyelő bizottság 3 tagból áll, 2 üzlet sféra, 1 civilsféra képviselőben. A Tiszazugi LEADER Egyesület munkaszervezete 2 fő munkatárssal dolgozik, 1 fő munkaszervezet vezető, 1 fő ügyintéző. A Tiszazugi LEADER Egyesület tagságának bővítését tagfelvétel útján valósítja meg. A tagfelvételtől belépési nyilatkozat alapján a közgyűlés dönt, erre vonatkozó belépési nyilatkozat benyújtását követő első ülésen. A belépési nyilatkozathoz csatolni kell az egyesület legalább kettő tagjának ajánlását.

Az Egyesületi tag kötelezettsége, hogy

- támogassa az Egyesület céljait, célkitűzéseit, tevékenyen működjön közre azok megvalósításában,
- megfizesse a Közgyűlés által évente meghatározott tagdíjat, a Közgyűlés által meghatározott időpontig,
- az Egyesület alapszabályának rendelkezéseit betartása.

Tiszazugi LEADER Egyesület tagi összetétele:

Település név:	Közszféra	Civil sféra	Üzleti sféra
Cibakháza	1	2	0
Csépa	1	2	0
Cserkeszölő	1	1	1
Kunszentmárton	1	3	8
Nagyrév	1	1	0
Öcsöd	1	0	0
Szelevény	1	0	0
Martfű	1	1	1
Tiszainoka	1	0	0
Tiszakürt	1	1	2

Tiszasas	1	0	0
Tiszaföldvár	1	0	0
Összesen (db):	12	11	12
Százalék (%):	34	32	34

Tiszazugi LEADER Egyesület elnökségének összetétele: Elnök: Fazekas János, alelnökök: Fialka György, Hegyes Zoltán

Szervezet	Képviselő	Szféra	Település
Magánszemély	Fazekas János	Civil	Kunszentmárton
Magánszemély	Fialka György	Civil	Csépa
Cibakháza Nagyközség Önkormányzat	Hegyes Zoltán	Köz	Cibakháza
Cserkeszölő Községi Önkormányzat	Gyóllai László	Köz	Cserkeszölő
Tiszaföldvár Önkormányzat	Hegedűs István	Köz	Tiszaföldvár
Tizsakürti Szövetkezet	Trabach Tibor	Vállalkozói	Tizsakürt
Klasszis 1960 Kft.	Pásztor Lajos	Vállalkozói	Martfű
Egyéni vállalkozás	Sárköziné Papp Éva	Vállalkozói	Kunszentmárton
Egyéni vállalkozás	Győri Imre	Vállalkozói	Kunszentmárton

Tiszazugi LEADER Egyesület felügyelő bizottságának összetétele: Elnök: Hegyes Zoltán

Szervezet	Képviselő	Szféra	Település
Tizsakürti Szövetkezet	Trabach Tibor	Vállalkozói	Tizsakürt
Egyéni vállalkozás	Győri Imre	Vállalkozói	Kunszentmárton
Vegyesüzemi Horgász Egyesület	Hegyes Zoltán	Civil	Cibakháza

A HACS tervezett szervezeti felépítésének bemutatása:

A Tiszazugi LEADER Egyesület szervezeti felépítése a 2023-2027 programozási időszakban a 2007-2013, illetve 2014-2020 programozási időszakban felépített, előző fejezetben összhangban történt meg.

Ennek megfelelően:

Taglétszám 35 mely folyamatosan bővíthető, 9 főből álló elnökség, 3 főből álló felügyelő bizottság, 2 főből álló munkaszervezet. Az egyesület tagjai, elnökség, felügyelő bizottság tekintetében teljesül az a kitétel, miszerint valamennyi szféra képviselőiből került kiválasztásra a szervezetek összetétele, így biztosítható az ágazatköziség is.

Az egyes szervezeti egységek, funkciók szerepének és felelősségi körének bemutatása:

- ❖ A helyi szereplők fejlesztési és végrehajtási kapacitásának kiépítése, beleértve a projektirányítási képességeik fejlesztését is, (HACS munkaszervezet, HACS elnökség)

- ❖ A pályázatok kiválasztása során összhang biztosítása a közösségvezérelt Helyi Fejlesztési Stratégiával, e műveleteknek az adott stratégiai célkitűzések és célértékek eléréséhez való hozzájárulásuk révén, (HACS munkaszervezet)
- ❖ A hátrányos megkülönböztetéstől mentes és átlátható kiválasztási eljárás és objektív kritériumok kidolgozása a pályázatok kiválasztásához, amelyek elkerülik az összeférhetetlenséget, a holtteher vagy helyettesítő hatást, ugyanakkor biztosítják, hogy a kiválasztási döntések során a szavazatok legalább 50%-át állami vagy önkormányzati költségvetési gazdálkodó szervnek nem minősülő partnerek adják. Írásos kiválasztási eljárás nem folytatható. (HACS munkaszervezet, HACS elnökség)
- ❖ A pályázatok kiválasztása során a kiválasztási kritériumok összeállítása és súlyozása által összhang biztosítása a közösségvezérelt fejlesztési stratégiával, valamint a támogatás szükségességének (a pályázó ennek hiányában nem lenne képes megvalósítani projektet) mérlegelése, pályázati felhívások vagy folyamatban lévő projektbenyújtási eljárás előkészítése és közzététele, beleértve a kiválasztási kritériumok meghatározását és súlyozását – megfelelő időtartam biztosításával, (HACS munkaszervezet, HACS elnökség, HACS tagság)
- ❖ Támogatási kérelmek befogadása és értékelése, (HACS munkaszervezet, HACS elnökség, HACS tagság)
- ❖ Pályázatok kiválasztása és a támogatás összegének rögzítése, továbbá a jóváhagyás előtt a javaslatok benyújtása a KÜ-hez a támogathatóság végső ellenőrzése céljából, (HACS munkaszervezet, HACS elnökség)
- ❖ A közösségvezérelt HFS és a támogatott műveletek végrehajtásának monitoringja, és az adott stratégiához kapcsolódó egyedi értékelési tevékenységek – független szereplő általi – végrehajtása. (HACS munkaszervezet, HACS elnökség, HACS tagság, HACS felügyelőbizottság)

A pályázatok kiválasztásával és a HACS működésével kapcsolatos döntéshozatali folyamatok bemutatása a KSK rendelet 34. cikk (3) b) pontjának teljesítésével:

Összeférhetetlenség:

HFS összeférhetlenség kizárását biztosító intézkedések/szabályok: A **272/2014. (XI.5.) Kormányrendelet VI. fejezet 39.§** rendelkezik az **összeférhetetlenségről**. Ez alapján és az Európai Számvevőszék alábbi szabályai szerint:

1. azok, akik részt vesznek a projektek kidolgozásában (tartalmának kialakítása, pályázat elkészítése), nem vehetnek részt az adott felhívásra beérkező pályázatokkal kapcsolatos döntés előkészítésében (a projektek értékelése) és a döntésben (kiválasztás);
2. a munkaszervezet csupán segítséget nyújthat a projektek fejlesztése, pályázatok elkészítése során (javasol, tanácsol, információt szolgáltat), de nem dönthet tartalom felett és nem írhatja meg a pályázatot vagy annak részeit;
3. bárki, aki érintett (a 272/2014. (XI.5.) Kormányrendelet VI. fejezet 39.§ (1) pontja alapján) egy adott projektben, nyilatkoznia kell erről, és nem vehet részt az értékelésben;
4. az értékelésben és a döntéshozatalban résztvevő HACS tagok.

HACS feladata AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS 1303/2013/EU rendeletének 34. cikke alapján:

(1) Helyi akciócsoportok dolgozzák ki és hajtják végre a közösségvezérelt helyi fejlesztési stratégiákat. A tagállamok határozzák meg a helyi akciócsoportok szerepét és a vonatkozó programok végrehajtásáért

felelős hatóságokat a közösségvezérelt helyi fejlesztési stratégiát érintő valamennyi végrehajtási feladatot illetően.

(2) A felelős irányító hatóság vagy hatóságok biztosítják, hogy a helyi akciócsoportok vagy kiválasztanak a csoporton belül egy partnert, aki az igazgatási és pénzügyi kérdésekben a vezető partner lesz, vagy pedig egy közös jogi szervezetet létrehozva összeállnak.

(3) A helyi akciócsoportok feladatai a következőket tartalmazzák:

- a) a helyi szereplők fejlesztési és végrehajtási kapacitásainak kiépítése, beleértve projektirányítási képességeik fejlesztését is;
- b) hátrányos megkülönböztetéstől mentes és átlátható kiválasztási eljárás és objektív kritériumok kidolgozása a műveletek kiválasztásához, amelyek elkerülik az összeférhetlenséget, biztosítják, hogy a kiválasztási döntések során a szavazatok legalább 50 %-át állami hatóságnak nem minősülő partnerek adják, és engedélyezik az írásos kiválasztási eljárás alkalmazását;
- c) a műveletek kiválasztása során összhang biztosítása a közösségvezérelt helyi fejlesztési stratégiával, e műveleteknek az adott stratégiai célkitűzések és célértékek eléréséhez való hozzájárulásuk szerinti rangsorolása révén;
- d) pályázati felhívások vagy folyamatban lévő projektbenyújtási eljárás előkészítése és közzététele, beleértve a kiválasztási kritériumok meghatározását;
- e) támogatási kérelmek befogadása és értékelése;
- f) műveletek kiválasztása és a támogatás összegének rögzítése, továbbá – adott esetben – a jóváhagyás előtt a javaslatok benyújtása a felelős hatósághoz a támogathatóság végső ellenőrzése céljából;
- g) a közösségvezérelt helyi fejlesztési stratégia és a támogatott műveletek végrehajtásának monitoringja, és az adott stratégiához kapcsolódó egyedi értékelési tevékenységek végrehajtása.

(4) A (3) bekezdés b) pontjának sérelme nélkül a helyi akciócsoport lehet kedvezményezett, és a közösségvezérelt helyi fejlesztési stratégiával összhangban műveleteket hajthat végre.

(5) A helyi akciócsoportoknak a 35. cikk (1) bekezdésének c) pontjában említett együttműködési tevékenységei esetében az e cikk (3) bekezdésének f) pontjában megállapított feladatokat a felelős irányító hatóság végezheti.

b) A HACS döntéshozó testületének bemutatása (Helyi Bíráló Bizottság)

A Helyi Bíráló Bizottság (HBB) tagjait, a Helyi Akciócsoport legfőbb szerve (elnökség) választja ki egyszerű többséggel, megbízási időpontok megadásával.

A HBB öt tagból és három pótagtból áll. Kiemelt fontosságú a megkülönböztetés mentes kiválasztási rendszer: a HACS döntéshozó testületében (amely alatt a Helyi Bíráló Bizottságot értendő) legalább egy nő és legalább egy fiatal személy (legfeljebb 41. életévét még be nem töltött személy) szerepel.

A HBB feladatait, működési kereteit a HBB Ügyrend határozza meg.

c) A HACS tervezett munkaszervezeti felépítésének bemutatása

A Helyi Fejlesztési Stratégia megvalósítását szolgáló humán erőforrás (képzettség, tapasztalat, készségek) bemutatása az elvégzendő feladatok tükrében:

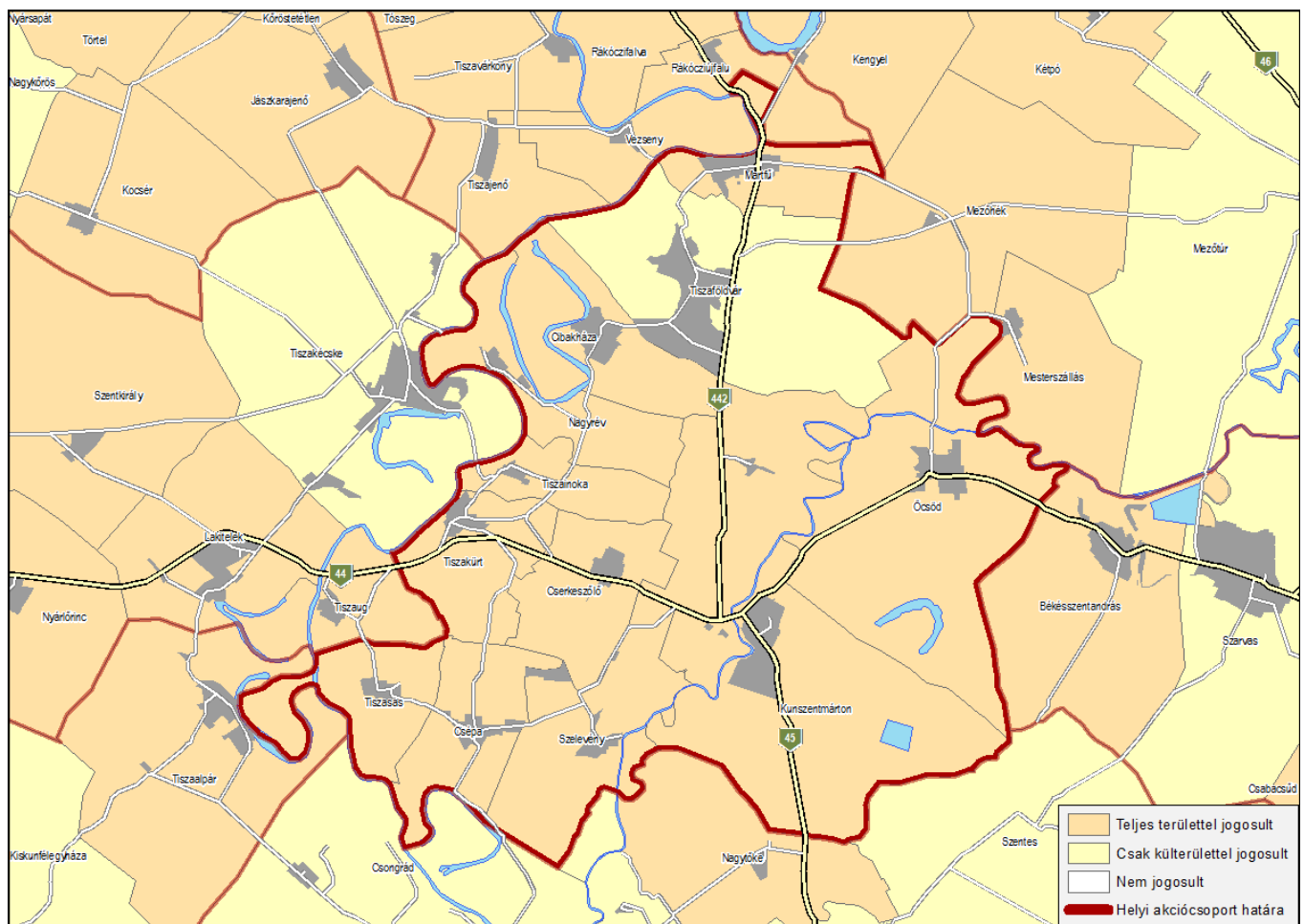
A Tiszazugi LEADER Helyi Akciócsoport napi teendőit, a Helyi Fejlesztési Stratégia megvalósítása során HACS munkaszervezet végzi. A munkaszervezet 2 főből áll, ebből 1 fő felsőfokú végzettséggel, 1 fő pedig középfokú végzettséggel rendelkezik. A munkaszervezet tagjai a 2007-2013 ciklusban, illetve a 2014-2020 ciklusban is az egyesület alkalmazásában álltak, így a Helyi Vidékfejlesztési Stratégia, majd a Helyi Fejlesztési Stratégia megvalósításában már részt vettek, a 2007-2013, illetve 2014-2020 ciklusban rendelkezésre álló valamennyi fejlesztési forrás felhasználása pedig referencia a jól elvégzett

munkára vonatkozóan. A két főből 1 fő munkaszervezet vezetői feladatokat lát el, 1 fő pedig ügyintézői feladatokat.

d) A működés fizikai feltételeinek rendelkezésre állását és a fenntartás biztosításának bemutatása

A Tiszazugi LEADER Egyesület székhelye Kunszentmárton településen, könnyen megközelíthető, frekventált épületben a Köztársaság tér 8. szám alatt található. Az egyesület irodája 2 helyiségből áll, valamint rendelkezésre áll egy tárgyalóterem is a közgyűlések, elnökségi ülések, fórumok, illetve egyéb megbeszélések céljából. Az iroda a Helyi Fejlesztési Stratégia megvalósítása során jelentkező feladatok elvégzése érdekében valamennyi szükséges eszközzel felszerelt, azok folyamatosan naprakészek (számítógépek, multifunkciós nyomtatók, telefonkészülék, internet, biztonságtechnikai berendezések).

2. számú melléklet: Tiszazugi LEADER HACS illetékességi területe

3. számú melléklet: Élővilág bemutatása

Holtágak lápjainak, mocsarainak élővilága

Tündérfátylas (*Nymphoides peltata*), illetve tündérrózsás (*Nymphaea alba*) társulások, sulyom (*Trapa natans*), rucaöröm (*Salvia natans*), villássás (*Carex pseudocyperus*), a rókasás (*Carex vulpina*), sárga nőszirmmal (*Iris pseudacorus*), sárgás szitakötő (*Stylurus flavipes*), a tiszavirág (*Palingenia longicauda*), réti csík (*Misgurnus fossilis*), különböző béka- és götte fajok, mocsári teknős (*Emys orbicularis*).

Alacsonyártér élővilága

Bokorfüzesek (*Salicetum purpureae-triandrae*), mandulalevelű fűz (*Salix triandra*), csigolya fűz (*Salix purpurea*), fehér tippán (*Agrostis stolonifera*), a különböző kányafüvek (*Rorippa* sp.), lóromfélék (*Rumex* sp.), fűz-nyár (puhafa) ligeterdők (*Salicetum albae-fragilis*), fehér fűz (*Salix alba*), fehér nyár (*Populus alba*), nemesnyárasok, ligeti szőlő (*Vitis silvestris*), vadkomló (*Humulus lupulus*), süntök (*Echinocystis lobata*), hamvas szeder (*Rubus caesius*).

A gerinctelen fauna igen népes, különösen ott ahol az eredeti **keményfás ligeterdő** maradványaként a fűzekkel és nyárakkal keveredve tölgyek is állnak. A gerincesek közül a leggazdagabb osztályt a madarak adják ezen a területen. Védett madarak tömegei fészkelnek itt: fekete gólya (*Ciconia nigra*), bakcsó (*Nyctorax nyctorax*), partifecskek (*Riparia riparia*), gyurgyalagok (*Merops apiaster*) jégmadár (*Alcedo atthis*). Az emlős fajok közül külön kiemelendő a helyenként előforduló Európa szerte szigorúan védett vidra (*Lutra lutra*). A védett növények közül a tiszaparti margitvirágnak (*Chrysanthemum parthenium*) és a debreceni tormának (*Armoracia macrocarpa*). Az odvas fák fészkelő helyül szolgálnak sok madár számára, találunk szürke légykapót (*Muscicapa striata*), kerti rozsdafarkút (*Phoenicurus phoenicurus*) és macskabaglyot (*Strix aluco*), de ragadozókat is, pl. egerészölyvet (*Buteo buteo*), vörös vércsét (*Falco tinniculus*). A ligeterdők mellett viszonylag jelentős terjedelműek a **hullámtéri nedves rétek**, amelynek növényzete a mikrodomborzatot követi. A mélyebb részeket az ún. savanyúfüves-, a magasabb térszíneket pedig az ecsetpázsitos (*Alopecurus pratensis*) rétek foglalják el. A gyakori előntések miatt állandó állatvilága nem túl gazdag, legnagyobb jelentősége ezeknek a területeknek akkor van ha a tavaszi madárvonulás és a zöldár levonulása egybeesik. Ilyenkor a mélyedésekben visszamaradó tocsogók körül a gémekek, kis- és nagykovácsok, fekete gólyák (*Ciconia nigra*) nagy tömegben gyülekeznek.

Magasártér élővilága

Tölgy-szil-kőris (keményfa) ligeterdők (*Quercu-Ulmetum*), vénic szil (*Ulmus laevis*), mezei szil (*Ulmus minor*), magyar kőris (*Fraxinus angustifolia* ssp. *hungarica*), mezei juhar (*Acer campestre*) kocsányos tölgy (*Quercus robur*). Ezek a maradvány ligetek számos ritka lágyszárú refúgiumát is adják.

Szikesek élővilága

Az ártéri rétek a vízmentesítés után gyakran másodlagosan szikesedésnek indultak és így például cickafarkas szikes pusztává (*Achilleo-Festucetum pseudovinae*) alakult, vakszik foltjain seprőparéjjal (*Bassia sedoides*).

Homok területek élővilága

A homoki vegetáció is szinte teljesen visszaszorult a területen, helyenként lehet még találkozni homoki rozsnokgyeppel (*Brometum tectorum*), de a homokpusztagyepnek (*Festucetum vaginatae danubiale*) és a zárt homoki tölgyeseknek (*Convallaria-Quercetum roboris danubiale*) már csak a nyomai lelhetők fel.

Települések védett természeti értékei

A térség természetvédelmi területeinek kezelése két nemzeti park kezében van. Többségük a **Közép-Tiszai Tájvédelmi Körzet** részeként a Hortobágyi Nemzeti Park felügyelete alatt áll, másik részük (pl. Körös-ártér) a **Körös-Maros Nemzeti Park** törzsterületét alkotja. Térségben található vadak többnyire az európai őz (*Capreolus capreolus*), illetve az európai vaddisznó (*Sus scrofa scrofa*), továbbá jelentős számú a vándormadarak megjelenése is.

A kistérségben az alábbi településeken találhatóak védett természeti területek:

Cibakháza:

Cibakházi-Holt-Tisza (OJ*): a folyószabályozási munkálatok során 1853-ban történt ún. „jenői-átmetszés” óta holtág ez az egykori Tisza meder a község határában. Mind a holtág, mind a Tisza település közeli ártere (a település területéből mintegy 140 ha) a Közép-Tiszai Tájvédelmi Körzet részét képezi, mint természet közeli holtág, értékes folyóparti és mocsári élőhelyeket alkot a korábban említett társulásokkal. **Cibakházi Nagy-gyep (HJ*):** padkás szolonyc típusú szikespuszta-maradvány, amely mint reliktum, illetve tájképi elem jelent természeti értéket.

Cserkeszölő:

Nagy Fertő (OJ/el): természet közeli mocsaras területként ex lege védettséget élvez. **Aranyosi tölgyfák (HJ):** a községtől délre, attól mintegy 7 kilométerre található az aranyosi határrész a kistérség legmagasabban fekvő az Ős-Duna hordalékkúpján elterülő, zömmel homoktalajokkal borított része. Az itt található 11 darab kocsányos tölgyből (*Quercus robur*) álló liget a Tiszazug zárt

homoki tölgyeseinek utolsó képviselői. A terület különleges értékénél fogva szerepel az országos védelemre, illetve átminősítésre tervezett területek listáján.

Csépa:

Tisza-ártér (OJ): a település határához tartozó tiszai ártérszakasz (kb. 260 ha) a Közép-Tiszai Tájvédelmi Körzet részét képezi, értékes folyóparti és mocsári élőhelyeket alkot a korábban említett társulásokkal. **Csépai-Fertő (HJ):** a településtől északra fekvő, mintegy 67 hektáros védett terület a felső-földi tanyákhoz vezető Nagy úton közelíthető meg. Lankás homokhátak között egy kis lejtésű deflációs mélyedésben helyezkedik el. A Duna-Tisza köze lúgos tavaival mutat rokonságot, vize nátrium-karbonátban gazdag, erősen lúgos (pH érték 11), a nyári csapadékszegény időszakban a kiszáradó fertő egyes részein **kivirágzik a sziksó**. Mélysége nem haladja meg az 1 métert, így egész területét növényzet borítja. Jellemző társulásai a nádas (*Scirpo-Phragmitetum phragmitetosum*), a zsiókás (*Bolboschoenetum maritimi continentale*), a száraz sziki rét (*Agrosti-Alopecuretum pratensis*), illetve a fűz-nyár ligeterdő maradványok. A Csépai-Fertő állatvilága is gazdag, a mocsári és nádi fészkelő madarak közül gyakori itt a **cigányréce** (*Aythya nyroca*), a **kis vöcsök** (*Podiceps ruficollis*) vagy a **törpegém** (*Ixobrychus minutus*), énekesek közül a **nádirigó** (*Acrocephalus arundinaceus*) vagy a **cserregő** és az **énekes nádiposzáta** (*Acrocephalus scirpaceus*, *A. palustris*). Fontos élőhely a fertő számos kételtű számára, gyakori pl. a **tűzhasú unka** (*Bombina bombina*). A terület különleges értékénél fogva szerepel az országos védelemre tervezett területek listáján.

Kunszentmárton:

Hármas-Körös hullámtere (OJ): a település közigazgatási területéből 1.435 hektárnyi terület a **Körös-Maros Nemzeti Park** részeként országos védeltséget élvez, amelyen a korábban említett értékes ártéri társulások mindegyike megtalálható, az ott részletezett védett növény- és állatfajokkal. **Szikes tó (OJ/el*):** az Almássy major mellett elhelyezkedő szikes tó ex lege védeltséget élvez.

Nagyrev:

Tisza-ártér (OJ): a település határához tartozó tiszai ártérszakasz (567 ha) a **Közép-Tiszai Tájvédelmi Körzet** részét képezi, értékes folyóparti és mocsári élőhelyeket alkot a korábban említett társulásokkal és védett fajokkal.

Öcsöd:

Hármas-Körös hullámtere (OJ): a település közigazgatási területének határán mintegy 1.175 hektár a **Körös-Maros Nemzeti Park** részeként országos védeltséget élvez, amelyen a korábban említett értékes ártéri társulások mindegyike megtalálható az ott részletezett védett növény- és állatfajokkal. Az ártér tájképileg is rendkívüli értéket képvisel. **Csukaházi Holt-Körös (HJ):** a holtág természetközeli állapotban maradt fenn, amelynek megtartása fontos feladat. **Kerekeszugi Holt-Körös (HJ):** a holtág természetközeli állapotban maradt fenn, amelynek megtartása fontos feladat.

Szelevény:

Hármas-Körös hullámtere (OJ): a település közigazgatási területéből mintegy 423 hektár a **Körös-Maros Nemzeti Park** részeként országos védeltséget élvez, amelyen a korábban említett értékes ártéri társulások mindegyike megtalálható, az ott részletezett védett növény- és állatfajokkal. Az ártéri társulásokon kívül a magasabban fekvő szikesedő területeken változatos mikrodomborzatú és talajadottságú értékes szikes gyepek is találhatók itt.

Tiszainoka:

Tisza-ártér (OJ): a település határához tartozó tiszai ártérszakasz (mintegy 117 ha) a Közép-Tiszai Tájvédelmi Körzet részét képezi, értékes folyóparti és mocsári élőhelyeket alkot a korábban említett társulásokkal és védett fajokkal. **Szikes tó (OJ/el):** a településtől ÉK-re található kis kiterjedésű szikes élőhely ex lege védeltséget élvez.

Tiszakürt:

Tiszakürti Arborétum (OJ): A település 59 hektáros arborétuma 1971 óta védett Tiszakürti Arborétum Természetvédelmi Terület néven, amelynek külön értéke, hogy a külföldről hozatott egzotikus fák telepítésekor megtartották a térségre őshonosan jellemző, a tölgy-szil-körös ligeterdők maradványának tekinthető idős kocsányos tölgyeket, sugallva ezzel az egykori táj jellegét. **Tisza-ártér (OJ):** a település határához tartozó tiszai ártérszakasz (mintegy 200 ha) a **Közép-Tiszai Tájvédelmi Körzet** részét képezi, értékes folyóparti és mocsári élőhelyeket alkot a korábban

említett társulásokkal és védett fajokkal. A település határában további 10 hektáros terület szerepel a TK bővítési tervei között.

Tiszakürti Szigetmajor (OJ/el): több mint 10 hektáros védelemre tervezett terület, ahol értékes mocsárrétek, illetve szikespuszta-maradványok találhatóak. Előbbiek a folyó egykori ösmedreiben, feltöltődött fattyúágaiban vagy a szabályozás előtti meder maradványaiban, utóbbiak az egykori hullámtér legmagasabb térszínein alakultak ki.

Tiszasas:

Tisza-ártér (OJ): a település határához tartozó tiszai ártérszakasz a **Közép-Tiszai Tájvédelmi Körzet** részét képezi, értékes folyóparti és mocsári élőhelyeket alkot a korábban említett társulásokkal és védett fajokkal. **Tiszasasi Láplegelő (OJ/el):** az ex lege védeltséget élvező szikes terület a település közigazgatási területéből mintegy 520 hektáron terül el.

Martfű: Település melletti Tisza folyó

Tiszaföldvár: Település mellett Tisza folyó, valamint Cibakházi holtág, homok területek.

*OJ: országos jelentőségű, *el: ex lege, *HJ: helyi védeltség alatt álló természeti értékek

A térségben számos kunhalom is található. Megoldandó probléma a folyók és holtágainak és élővilágának védelme, mely a Jász-Nagykun-Szolnok megyei Területfejlesztési Program részét is képezi.

4. számú melléklet: gazdasági, társadalmi mutatók elérhetősége

<https://www.oeny.hu/oeny/teir/#/tablo/10>

5. számú melléklet: nyilvánosság bemutatása

Hírek

Elérhetőségeink

Beszámoló

Galéria

HVS felülvizsgálat
2013

Helyi Bíráló Bizottság

LEADER 2013

Stratégiánk

Tiszazugi-LEADER
Nonprofit Kft.

Linkek

Mezőgazdasági és
Vidékfejlesztési Hivatal
(www.mvh.gov.hu)

Vidékfejlesztési
Minisztérium

Új Magyarország
Vidékfejlesztési Program
(www.umvpo.eu)

LEADER lakossági fórum

p, 2022/12/09 - 11:47

Tisztelt Érdeklődők!

Ezúton tájékoztatjuk arról, hogy a Tiszazugi LEADER Egyesület 2022.12.16.-án 14:00 órai kezdettel lakossági fórumot tart.

Csatoltan feltöltésre került a fórum témáit tartalmazó meghívó, melyekre való tekintettel Megejelenésükre feltétlenül számítunk!

E-mail: tiszazug.leader@gmail.com

Telefon: 06/56/560-294

Üdvözlettel:
Tiszazugi-LEADER Egyesület
Munkaszervezete

Csatolmány	Méret
Meohívó lakossági fórumra.doc	178,5 KB

10:13
2023. 01. 09.

Ejki Szerkesztés Nézet Előzmények Könyvjelzők Eszközök Súgó

Projektgyűjtő adatlap 2023-2027

https://www.tiszazugleader.eu/?q=content/projektgyujto-adatlap-2023-2027-helyi-fejlesztési-strategia-hfs-0

Projektgyűjtő adatlap 2023-2027. Helyi Fejlesztési Stratégia (HFS)

2022/12/16 - 09:07

Tisztelt Érdeklődők!

Az Európai Bizottság 2022. november 07-én fogadta el a 2023-2027. időszakra vonatkozó Közös Agrárpolitika Stratégiai Tervét (KAP ST). Az elfogadást követően kezdődhetett meg az új időszakra szóló LEADER Helyi Fejlesztési Stratégiák (HFS) kidolgozása is. Az elmúlt időszakhoz hasonlóan a stratégia tervezés alapját adó fejlesztési célok/intézkedések kidolgozásához szükségünk van a térségi szereplők fejlesztési igényeinek megismerésére, melyhez Projektgyűjtő adatlapot állítottunk össze.

Kérjük, hogy a Projektgyűjtő adatlapok kitöltésével és visszaküldésével járuljanak hozzá a közös munkához, melynek eredményeként a Tiszazugi térségben felmerült, valós és tényleges fejlesztési célok és igények valósulhatnak meg a következő programozási ciklusban.

A projektgyűjtő adatlapokat folyamatosan várjuk!

Segítő munkájukat előre is köszönjük!

Üdvözlettel: Tiszazugi LEADER Egyesület

Csatolmány	Méret
HFS Projektgyűjtő adatlap.doc	198.5 KB

Linkek

- Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal (www.mvh.gov.hu)
- Vidékfejlesztési Minisztérium
- Új Magyarország Vidékfejlesztési Program (www.umvpo.eu)

Tiszazugi LEADER Nonprofit Kft.

Pályázati lehetőségek

MAGYAR NEMZETI VIDÉKI HÁLÓZAT

49

Ejki Szerkesztés Nézet Előzmények Könyvjelzők Eszközök Súgó

Előzetes csatlakozási szándékny

https://mail.google.com/mail/u/0/#search/projektgyujto+adatlap/KtbxLxGPIKpxBNcgmprpRFMRdfjBMcNf

Keresés a levelek között

Előzetes csatlakozási szándéknyilatkozat

Tiszazugi-LEADER Egyesület <tiszazug.leader@gmail.com>
 címet: szelevery, tiszakurt, Wenner-Várkonyi, kunszentmarton, Tiszainoka; hivatal; polgarmester; onkormanyzat; Polgarmester; Csabai; polgarmester.vagner; titkarsag; nagyrev.hivatal; onkormanyzat; polgarmester

Tisztelt Cím!

Az Európai Bizottság a jóváhagyta Magyarország KAP stratégiáját, mely a 2023-2027. programozási időszakra vonatkozó új közös agrárpolitika (KAP) végrehajtása szempontjából rendkívül fontos esemény a Tiszazugi LEADER Egyesület és a tiszazugi települések számára.

A LEADER Helyi Fejlesztési Stratégia (HFS) tervezési munkálatai már folyamatban vannak, jelen levalem mellékleteként megküldöm azt az Előzetes csatlakozási szándéknyilatkozatot, amely alapot ad a HFS tervezése során.

A Miniszterelnökség által rendezett Országos LEADER szakmai rendezvényén elhangzottak alapján a Tiszazugi LEADER Egyesület Munkaszervezetének 2023. január 15. napjáig egy előzetes Helyi Fejlesztési Stratégiát szükséges benyújtania, megnevezve azon településeket, illetve lefedettség területet, lakosság szám mutatókkal akikkel továbbra is szeretnénk együttműködni 2023-2027. programozási időszakban.

Az Előzetes csatlakozási szándéknyilatkozat megtárgyalását és részünkre **mielőbbi visszaküldését** kérjük az onkormányzat részéről.

Levelem mellékleteként megküldésre kerül a 2023-2027. programozási időszak HFS tervezéséhez szükséges **Projektgyűjtő adatlap**, mely szintén a Tiszazugi LEADER Egyesület Helyi Fejlesztési Stratégia megalkotása szempontjából fontos dokumentum, mind a település önkormányzata, illetve a településen működő vállalkozások, civil szervezetek számára, hogy a beérkező **adatlap** kiértékelését követően az beépíthető legyen a HFS-ba, és azt követően a LEADER pályázati felhívásokba, hiszen a települések csatlakozása által válik elérhetővé a településeken működő szervezetek (vállalkozások, civil szervezetek) LEADER pályázati lehetőségei.

A **projektgyűjtő adatlap** elérhető bárki számára a honlapunkról is <https://www.tiszazugleader.eu/>, azokat bármilyen formában (postai úton, elektronikus levélben, személyesen) eljuttathatják a munkaszervezet részére.

Ezúton kívánok Önöknek Kéelmes Ünnepeket és Sikerekben Gazdag Boldog Új Évet!

Üdvözlettel!
 Fazekas János
 elnök
 Tiszazugi LEADER Egyesület

CHF/HUF +0.22%

10:05
 2023. 09. 26.

Ejli Szerkesztés Nézet Előzmények Könyvjelzők Eszközök Súgó

Projektgyűjtő adatlap 2023-202... x

https://mail.google.com/mail/u/0/#sent/KtbtLvhLpLNWdPTHTXdxspbrTZndqHgfg 90%

Gmail in:sent 7 475/401

Levélírás

Beérkező levelek
Elhalasztott
Fontos
Elküldött
Piszkozatok 116
Összes levél
Kategoriók
Közösségi 248
Frissítések 28
Fórumok
Promóciók 755
Továbbiak

Címkék
Személyes
Unwanted
Továbbiak

Tiszazugi-LEADER Egyesület <tiszazug.leader@gmail.com>
címzett: fazekasjanos58; sarkozia64; László; István; trabachtibor; Trabach; koroskertft; iglodipanzio@vipmail.hu; gyori-imre; imreistvan; L; vitalife.martfu; unituru; tiszazugyt; sze.dem; Marg

2022. dec. 16., P 8:18

Tisztelt Címzettek!
Tisztelt Címzettek!

Az Európai Bizottság 2022. november 07-én fogadta el a 2023-2027. időszakra vonatkozó Közös Agrárpolitika Stratégiai Tervet (KAP ST). Az elfogadást követően kezdődhetett meg az új időszakra szóló LEADER Helyi Fejlesztési Stratégiák (HFS) kidolgozása is. Az elmúlt időszakhoz hasonlóan a stratégia tervezés alapját adó fejlesztési célok/intézkedések kidolgozásához szükségünk van a térségi szereplők fejlesztési igényeinek megismerésére, melyhez Projektgyűjtő adatlapot állítottunk össze.

Kérjük, hogy a Projektgyűjtő adatlapok kitöltésével és visszaküldésével járuljanak hozzá a közös munkához, melynek eredményeként a Tiszazugi térségben felmerült, valós és tényleges fejlesztési célok és igények valósulhassanak meg a következő programozási ciklusban.

A projektgyűjtő adatlapokat folyamatosan kérjük visszaküldeni.
Segítő munkájukat előre is köszönjük!

Üdvözlettel: Tiszazugi LEADER Egyesület

Egy melléklet • Megvizsgálta a Gmail

W
HFS Projektgyűjtő...

22°C Napos 10:33
2023. 09. 26.

Ejli Szerkesztés Nézet Előzmények Könyvjelzők Eszközök Súgó

Meghívó - tiszazug.leader@gmail.com x

https://mail.google.com/mail/u/0/#search/meghivó/KtbtLwgxGDLwvKfMZXXQJtwgqFGQqszqrg 90%

Gmail meghívó 23. a sok közül

Levélírás

Beérkező levelek
Elhalasztott
Fontos
Elküldött
Piszkozatok 116
Összes levél
Kategoriók
Közösségi 248
Frissítések 28
Fórumok
Promóciók 755
Továbbiak

Címkék
Személyes
Unwanted
Továbbiak

Tiszazugi-LEADER Egyesület <tiszazug.leader@gmail.com>
címzett: tiszazug; Wenner-Várkonyi; fazekasjanos58; kunszentmarton; hegyeszoltan; hivatal; Polgármesteri; postmaster; titkarsagi; nagyrev; onkormanyzat; sarkozia64; László; István; trabac

jan. 18., Sze 10:01

Tisztelt Egyesületi Tag!

Ezúton tájékoztatjuk arról, hogy a Tiszazugi LEADER Egyesület **2023.01.26.-án 10 órai kezdettel közgyűlést** tart.

Csatoltan megküldésre került a napirendi témát tartalmazó **meghívó**.

A **meghívó** napirendi témáira való tekintettel **Megjelenésükre feltétlenül számítunk!**

Kérem, hogy az ülésen való részvételét jelezzé e-mailben vagy pedig telefonon az alábbi elérhetőségek bármelyikén:

E-mail: tiszazug.leader@gmail.com
Telefon: 06/56/560-294

Üdvözlettel:
Tiszazugi- LEADER Egyesület
Munkaszervezete

Egy melléklet • Megvizsgálta a Gmail

22°C Napos 10:43
2023. 09. 26.

Ejli Szerkesztés Nézet Előzmények Könyvjelzők Eszközök Súgó

Meghívó Közygüleire - tiszazug x

https://mail.google.com/mail/u/0/#search/meghivó/KtbxLwGgGntpFbwrDKLsQrNqVwSdPLpxBV 90%

Gmail

meghivó

12. a sok közül

Tiszazugi-LEADER Egyesület <tiszazug.leader@gmail.com>
címezett: tiszakurt; fazekasjanos58; kunszentmarton; hegyeszoltari; hivatal; Polgarmesteri; postmaster; titkarsag; onkormanyzat; Laszlo; trabachtibor; Trabach; koroskertkft; iglodpanzio@vij

Tisztelt Egyesületi Tag!

Ezúton tájékoztatjuk arról, hogy a Tiszazugi LEADER Egyesület **2023.05.22.-én 14 órai kezdettel közgyűlést** tart.

Csatoltan megküldésre került a napirendi témákat tartalmazó **meghívó**, valamint a mérlegbeszámoló dokumentumai.

A **meghívó** napirendi témára való tekintettel **Megjelenésükre feltétlenül számítunk!**

Kérem, hogy az ülésen való részvételét jelezzze e-mailben vagy pedig telefonon az alábbi elérhetőségek bármelyikén:

E-mail: tiszazug.leader@gmail.com

Telefon: 06/56/560-294

Üdvözlettel:
Tiszazugi- LEADER Egyesület
Munkaszervezete

4 melléklet • Megvizsgálta a Gmail

Ejli Szerkesztés Nézet Előzmények Könyvjelzők Eszközök Súgó

Meghívó közgyüleire - tiszazug x

https://mail.google.com/mail/u/0/#inbox/KtbxLwGnRRGccdpVQvPRVmFFXfhjZdpsq 90%

Gmail

Keresés a levelek között

15 207/10.

Tiszazugi-LEADER Egyesület <tiszazug.leader@gmail.com>
címezett: tiszakurt; fazekasjanos58; kunszentmarton; hegyeszoltari; hivatal; Polgarmesteri; postmaster; titkarsag; onkormanyzat; Laszlo; trabachtibor; Trabach; koroskertkft; iglodpanzio@vij

Tisztelt Egyesületi Tag!

Ezúton tájékoztatjuk arról, hogy a Tiszazugi LEADER Egyesület **2023.09.25.-én 14 órai kezdettel közgyűlést** tart.

Téma: A VP6-19.1.1-23 kódszámú A Helyi Fejlesztési Stratégiák elkészítésének támogatása - KAP Stratégiai Terv című felhívásra benyújtandó HFS tervezet közgyűlés általi jóváhagyása.

Csatoltan megküldésre kerül a napirendi témákat tartalmazó meghívó, és az elkészített HFS tervezet.

A meghívó napirendi témára való tekintettel **Megjelenésükre feltétlenül számítunk!**

Kérem, hogy az ülésen való részvételét jelezzze e-mailben vagy pedig telefonon az alábbi elérhetőségeken:

E-mail: tiszazug.leader@gmail.com

Telefon: 06/56/560-294

Üdvözlettel:
Tiszazugi- LEADER Egyesület
Munkaszervezete

2 melléklet • Megvizsgálta a Gmail

Ejli Szerkesztés Nézet Előzmények Könyvjelzők Eszközök Súgó

Meghívó közgyűlésre 2023.11.21 x

https://mail.google.com/mail/u/0/#search/in%3Asent+meghivó/KtbxLvhRWJHDtwcQVktkSWHczHbmkGMbV

Gmail

in:sent meghivó

Levélírás

Beérkező levelek

Elhalasztott

Fontos

Elküldött

Piszkozatok 122

Összes levél

Kategóriák

Közösségi 265

Frissítések 31

Fórumok

Promóciók 791

Továbbiak

Címkék

Személyes

Meghívó közgyűlésre 2023.11.20 09:00 óra

Tiszazugi-LEADER Egyesület <tiszazug.leader@gmail.com> nov. 10., P 9:34 (13 nappal ezelőtt)

Tisztelt Egyesületi Tag!

Ezúton tájékoztatjuk arról, hogy a Tiszazugi LEADER Egyesület **2023.11.20.-én 09:00 órai kezdettel közgyűlést** tart.

Téma:

- 2023-2027 programozási időszakra vonatkozó Helyi Fejlesztési Stratégia végleges változatának elfogadása és benyújtása
- 2014-2020 időszakra vonatkozó Helyi Fejlesztési Stratégia forráslekötés ismertetés, Helyi Fejlesztési Stratégia Monitoring

Csatoltan megküldésre kerül a napirendi témákat tartalmazó **meghívó**.

A **meghívó** napirendi témáira való tekintettel **Megjelenésükre feltétlenül számítunk!**

Kérem, hogy az ülésen való részvételét jelezze e-mailben vagy pedig telefonon az alábbi elérhetőségeken:

E-mail: tiszazug.leader@gmail.com

Telefon: 06/56/560-294

Ma erős szél

10:03
2023. 11. 23.

Ejli Szerkesztés Nézet Előzmények Könyvjelzők Eszközök Súgó

Felhívás LEADER Helyi Fejlesztési Stratégia

https://www.tiszazugleader.eu/?q=content/felhivas-leader-helyi-fejlesztesi-strategia-hfs-velemenyezesere

HFS 2023-2027

HFS 2014-2020

Címlap

Hírek

Elérhetőségeink

Beszámoló

Galéria

HVS felülvizsgálat 2013

Helyi Bíráló Bizottság

LEADER 2013

Stratégiánk

Tiszazugi-LEADER Nonprofit Kft.

Link

Mezőgazdasági és

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Mezőgazdasági
Vidékfejlesztési Alap
A vidéki térségekbe beruházó Európa

LEADER

TISZAZUG

MAGYAR NEMZETI
VIDÉKI HÁLÓZAT

Pályázati lehetőségek

Címlap | Blogok | admin's blog

Felhívás LEADER Helyi Fejlesztési Stratégia (HFS) véleményezésére

cs, 2023/09/28 - 10:35

Tisztelt Érdeklődők!

A Tiszazugi LEADER Egyesület 2023.09.25. napján tartott taggyűlésén elfogadta a 2023-2027 programozási időszakra szóló Helyi Fejlesztési Stratégia tervezetét.

A stratégia tervezetét kapcsolódóan várjuk javaslataikat, véleményeiket, melyet emailben juttathatnak el hozzánk.

E-mail címünk: tiszazug.leader@gmail.com

A HFS tervezet mellékletből letölthető.

Csatolmány	Méret
Tiszazugi LEADER Egyesület LEADER Helyi Fejlesztési Stratégia 2023-2027.pdf	1.56 MB

5°C Többny. felhős

7:37
2023. 11. 10.

6. számú melléklet: SWOT analízis elemei

	Belső Erősségek	Belső Gyengeségek
Külső Lehetőségek	Offenzív stratégia: Vállalkozások fejlesztése (kereslet növekedése), munkanélküliség csökkentése (munkahelyek létrehozása), turisztikai adottságok kiaknázása a természet ökoszisztémájának felborítása nélkül (természeti értékekre épülő turizmusfejlesztés)	Fejlesztő stratégia: Munkaerő helyben tartásával a munkanélküliség csökkentése, alternatív energiaforrások alkalmazásával a fenntartható fejlődés biztosítása. Civil szervezetek megerősítésével hátrányos helyzetű lakosság felkarolása.
Külső Veszélyek	Védekező stratégia: Versenyszféra erősítésével a versenyszférában alkalmazott munkavállalók számának növelésével csökken az önkormányzati foglalkoztatottság (hátrányos helyzetű csoportok foglalkoztatásának elősegítése). Képzések szervezésével ellensúlyozható a főiskola hiánya.	Elkerülő stratégia: a pályázati fejlesztési források hatékony felhasználásának segítségével katalizátorként hat a térségre, mely számos problémát tud kezelni illetve negatív hatást enyhíteni. Önkormányzatok támogatásával valamelyest ellensúlyozható a leterheltségük.

7. számú melléklet: SWOT analízis

<p>ERŐSSÉGEK</p> <ul style="list-style-type: none"> - Alföldi centrális földrajzi fekvés - Mozaikos, sokszínű tájszerkezet - Tisza, Körös folyók ökobázisa - Gazdag termál- és gyógyvíz kincs - Jelentős számú alkalmazható humán erőforrás - Térségben működő középiskola - Gazdag természeti- épített- és kultúrtörténeti emlékek - Térségben működő néhány tökeerős, versenyképes vállalkozás - Helyi termékek 	<p>LEHETŐSÉGEK</p> <ul style="list-style-type: none"> - Munkaerő helyben tartása (munkahelyek létrehozása), foglalkoztatottság növelése - Vállalkozások fejlesztése (kereslet növekedése), civil szervezetek megerősítése - Fokozottan veszélyeztetett hátrányos helyzetű lakosság felzárkóztatása képzésekkel (szakmák iránti kereslet növekedése) - Alternatív energiaforrások alkalmazásának növelése, közcélú épületek fejlesztése (alternatív erőforrások iránti kereslet növekedése) - Települések közötti együttműködések erősítése - Helyi termékek kialakításának, értékesítésének elősegítése, helyi termékek iránti kereslet növekedése - Turisztikai adottságok kiaknázása a természet ökoszisztémájának felborítása nélkül (természeti értékekre épülő turizmusfejlesztés)
<p>GYENGESÉGEK</p> <ul style="list-style-type: none"> - Rossz közlekedési infrastruktúra - Kevés nagy létszámú foglalkoztató a térségben - Kevés kulturális célú épület, leromlott állaggal, közcélú épületek elhanyagoltsága - Fejlesztésekhez szükséges saját forrás hiánya - Vállalkozások versenyképességének hiánya (kapacitás növelés, munkaerő bővítés főként mikrovállalkozásoknál) 	<p>VESZÉLYEK</p> <ul style="list-style-type: none"> - Általános tökehiány - Elvándorlás fokozódása - Gazdasági válság térségre gyakorolt hatása - Természeti értékek állapotának romlása - Közcélú foglalkoztatás - Világjárvány ismételt megjelenése (COVID-hoz hasonlóan)

- Fokozottan veszélyeztetett hátrányos helyzetűek nagy száma - Magas az inaktív munkanélküliek száma, alacsony képzettség - Általános alapinfrastrukturális adottságok hiánya (zöldmezős beruházásoknál telek közmű ellátottság hiánya, csatornázottság hiánya, szélessávú internet hiánya, úthálózat állapota) - Alternatív energiaforrások csekély alkalmazása - Kihasználatlan turisztikai értékek - Elvándorlás, csökkenő gyereklétszám, elöregedés - Önkormányzat nagy létszámú munkaerőt foglalkoztat - Felsőfokú képzés hiánya	